

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

BESCHOUWINGEN BIJ HET WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE BESLUITWET VAN 28 DECEMBER 1944 BETREFFENDE DE SOCIALE ZEKERHEID DER ARBEIDERS

De regering heeft op 22 Maart 1967 een wetsontwerp bij de Kamer ingediend tot wijziging van de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de sociale zekerheid der arbeiders (doc. 390 — 1 zittijd 1966-67). Bij de Kamer werden op het wetsontwerp twaalf amendementen ingediend (doc. 390/2 tot 390/12).

Het Verslag aan de Kamer namens de commissie voor sociale voorzorg draagt het n° 390/8.

Het wetsontwerp werd in de Kamer behandeld en gestemd tijdens de vergadering van 22 November 1967 (Parl. Hand. n° 3 zittijd 1967-68).

De regering heeft nochtans op 12 Nov. 1968 een nieuw wetsontwerp ingediend bij de senaat. Dit ontwerp is alleen een volledige coördinatie van de besluitwet van 28/12/44 met zijn vele wijzigingen én daarbij de overname van de meeste wijzigingen die op grond van het wetsontwerp 390/1 in de Kamer op 22 Nov. 1967 aangenomen werden.

De memorie van toelichting bij het wetsontwerp van 12 nov. 1968 voor de senaat bevat weinig. Het verslag voor de senaatcommissie op dit ontwerp is van 23 januari 1969 en draagt n° 150; bij dit verslag werden vier amendementen ingediend, de n° 173 - 177 - 186 - 189. Het ontwerp werd op 5 en 11 februari 1969 behandeld in de senaat en op 11 februari gestemd tenzij art. 40, met betrekking tot de invorderingsprocedure, dat naar de senaatscommissie van justitie verwezen werd.

Het wetsontwerp 390/1 met zijn amendementen en het verslag van de Kamercommissie over dit ontwerp blijven de basisstukken van het wetsontwerp en daarom neem ik deze als uitgangspunt voor deze beschouwingen. Tenzij nadere bepalingen wordt hierna met wetsontwerp en memorie van toelichting daarom altijd het wetsontwerp 390 en zijn memorie van toelichting bedoeld.

Doel van het wetsontwerp

Met het wetsontwerp worden drie onderscheiden doeleinden nagestreefd: het toepassingsgebied van de sociale zekerheid ruimer maken; een meer expeditieve procedure voor de invordering van de achterstallige bijdragen voorzien en de tekst van de besluitwet van 28 dec. 1944 met de vele wijzigingen die er achteraf aan aangebracht

werden, herwerken en rationaliseren.

Wat het eerste punt betreft wordt in de memorie van toelichting van het wetsontwerp uitdrukkelijk gezegd dat de verruiming van het toepassingsgebied niet het essentiële van de voorgestelde hervorming is, doch dat er veel meer belang gehecht wordt aan de brede beoordelmacht die in het ontwerp aan de uitvoerende macht verleend wordt, met betrekking tot de verruiming van het toepassingsgebied van de sociale zekerheid.

Deze brede beoordelmacht van de uitvoerende macht, weliswaar aan waarborgen gebonden, wordt in de memorie van toelichting voorgestaan, omdat een eenheid van beslissing geboden is en omdat een ruime soepelheid van toepassing ervan verwacht wordt. (memorie van toel. blz. 2).

De bevoegdheid van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid (R.M.Z.)

De bevoegdheid van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid wordt in artikel één van het wetsontwerp omschreven: hij wordt belast de bijdragen te innen en de opbrengst ervan te verdelen onder verscheidene instellingen van sociale zekerheid ten einde in hun financiering bij te dragen.

In de memorie van toelichting bij het ontwerp (blz. 3) wordt deze bevoegdheid nog eens beklemtoond, waar gezegd wordt dat deze tekst de eigen aard van de R.M.Z. weergeeft, te weten: een instelling voor financiering van de sociale zekerheid der werknemers.

Artikel 2 van het wetsontwerp bepaalt dat de besluitwet toepasselijk is op alle « werkgevers en werknemers die door een arbeidsovereenkomst zijn verbonden » en op de personen die hiermede gelijkgesteld zijn. Het artikel voegt eraan toe dat de Koning het toepassingsveld van de wet kan uitbreiden, de toepassing van de besluitwet voor sommige categorieën werknemers tot een of meer sectoren van de sociale zekerheid kan beperken en andere categorieën werknemers zelfs van de toepassing kan uitsluiten.

De R.M.Z. had vroeger de bevoegdheid niet en krijgt in het wetsontwerp ook de bevoegdheid niet te onderzoeken.

ken of een persoon aan het juridisch begrip «werkgever of werknemer door een arbeidsovereenkomst verbonden» beantwoordt.

In de eerste artikels van de wetgeving op de kinderbijslag voor loontrekkende arbeiders wordt zo goed en zo kwaad als het gaat een juridische definitie van werknemer en werkgever door een arbeidsovereenkomst verbonden gegeven. De commissie van advies belast met de interpretatie van de wetgeving op de kinderbijslag en die bijgevolg de bevoegdheid heeft te onderzoeken of een persoon werkgever of werknemer is in de zin van de wetgeving, heeft daarbij in vele bijzondere gevallen nagegaan of een persoon aan het juridisch begrip beantwoordt. Anderzijds verwijst de kinderbijslagwetgeving in sommige gevallen ook eenvoudig «naar de onderwerping aan de wetgeving op de Rijksmaatschappelijke zekerheid» voor de onderwerping aan de regeling van de kinderbijslag (bv. art. 6).

In het regentsbesluit van 21 maart 1945 op de verzekering ziekte-invaliditeit (V.Z.I.) wordt eenvoudig gezegd dat «de personen die onder arbeidskontraat werken waardoor zij onderworpen zijn aan de maatschappelijke zekerheid» van de verzekering ziekte-invaliditeit genieten. En de wet van 9 augustus 1963 op de verzekering ziekte-invaliditeit bepaalt eenvoudig dat rechthebbenden zijn, de personen die vallen onder de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid. Dit om slechts twee sectoren van de sociale zekerheid als voorbeeld te nemen.

Wij staan voor een dilemma.

De R.M.Z. heeft en krijgt geen bevoegdheid om te onderzoeken of een persoon aan het juridisch begrip werkgever of werknemer door een arbeidsovereenkomst verbonden, beantwoordt. In de kinderbijslag wetgeving is deze bevoegdheid aan haar organen wel opgedragen doch anderzijds verwijst deze wetgeving ook soms eenvoudig naar de onderwerping aan de R.M.Z. De wetgeving op de V.Z.I. verwijst van haar kant zonder meer naar de R.M.Z. om de onderwerping vast te stellen.

Hoe is de feitelijke toestand?

In werkelijkheid is het de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid die onderzoekt en vaststelt of een persoon aan het juridisch begrip werkgever of werknemer door een arbeidsovereenkomst verbonden, beantwoordt en de verscheidene sectoren van het sociaal zekerheidstelsel erkennen en gedragen zich naar deze feitelijke toestand. Zelfs het kinderbijslagstelsel, waar het begrip in de wet omschreven wordt, refereert in feite over gans de lijn ook naar de R.M.Z.

Maar dat alles neemt niet weg dat de R.M.Z. een bevoegdheid uitoefent die hem door de wet niet opgedragen is.

Wat kan gedaan worden?

De wetgever kan eenvoudig aan de R.M.Z. de bevoegde opdragen te definiëren wie werkgever en werknemer is door een arbeidsovereenkomst verbonden, maar in werkelijkheid zullen dan een of meer ambtenaren van de Rijksdienst deze bevoegdheid uitoefenen. Niettegenstaande al hun bekwaamheid kunnen de ambtenaren van de Rijksdienst nochtans niet voldoende gedocumenteerd en voorgelicht zijn omtrent de praktijk om deze bevoegdheid uit te oefenen en zij hebben te weinig contact met het werkelijk leven om deze taak te vervullen. Zij zijn vooral niet goed geplaatst voor de oplossing van sommige randgevallen, waar een zeer nauwkeurige omschrijving nochtans van het grootste belang is, omdat vooral in deze gevallen alle mogelijke spitsvondigheden gebruikt worden om aan de wetgeving te ontkomen.

Het is ten andere omdat sommige personen — fysische of rechtspersonen — met alle mogelijke drogredenen heb-

ben trachten te bewijzen geen werkgever of werknemer onder arbeidsovereenkomst te zijn en waartegen de R.M.Z. met of zonder succes een jarenlange procedure heeft moeten voeren om hen te onderwerpen, dat in het wetsontwerp voorzien wordt dat sommige categoriën personen bij Koninklijk besluit aan de wetgeving kunnen onderworpen worden. Ik zal verder aantonen dat wij hier nochtans voor hetzelfde euvel staan.

Om aan te tonen dat het onbegonnen werk is voor de ambtenaren van de R.M.Z. het begrip werkgever-werknemer door een arbeidsovereenkomst verbonden, te onderzoeken, vooral in de randgevallen — en daarover gaat het juist — wil ik hier een aantal voorbeelden opsommen van gevallen en toestanden waaraan moeilijk een oplossing kan gegeven worden.

De wet van 14 juli 1961 heeft o.m. aan de R.M.Z. onderworpen of heeft de onderwerping bij Koninklijk Besluit mogelijk gemaakt:

— van de werkgevers en werknemers die verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst voor huisarbeiders. — In sommige concrete gevallen is het moeilijk te omschrijven of men voor een overeenkomst voor huisarbeider staat;

— van de dienstboden die tegen vergoeding onder gezag, leiding en toezicht van de werkgever *hoofzakelijk* huishoudelijke handarbeid verrichten voor het huishouden van de werkgever of zijn gezin. — Huishoudelijke arbeid kan soms moeilijk omschreven worden, maar *hoofdzakelijk* huishoudelijke arbeid verrichten is in vele gevallen nog moeilijker te bepalen;

— van het dienstverhuuringskontraat afgesloten tussen personen tewerkgesteld in een familiale onderneming waar *gewoonlijk* slechts bloed- of aanverwanten werken onder het uitsluitend gezag van de vader, de moeder of de voogd —. Hoever gaat de bloed- en aanverwantschap om nog als familiale onderneming erkend te worden? Wanneer werken «*gewoonlijk* slechts bloed- of aanverwanten» en wanneer niet? Waar begint en waar eindigt het «*uitsluitend* gezag van de vader enz.»? In concrete gevallen is dit alles zeer moeilijk te bepalen.

De wet van 15 april 1965 heeft een vermoeden juris tantum ingesteld betreffend het bestaan van een arbeidsovereenkomst in hoofde van de personen die tegen andere bezoldiging dan kost en inwoon hun *voornaamste* bedrijvigheid wijden aan het beheer of de dagelijkse leiding van verenigingen of organisaties zelfs indien zij hierin lasthebber zijn. Na een opsomming van verenigingen en organisaties gegeven te hebben zegt de wet dat deze bepaling van toepassing is voor alle verenigingen en organisaties die geen industriële of handelsverrichtingen uitvoeren en er niet naar streven hun leden een materieel voordeel te verschaffen. De wet eist niet dat de verenigingen of organisaties de rechtspersoonlijkheid hebben want zij vernoemt uitdrukkelijk de werknemersverenigingen en deze hebben geen rechtspersoonlijkheid. Maar wanneer heeft men dan met een vereniging of organisatie te doen? Wanneer wijdt iemand zijn voornaamste bedrijvigheid aan het beheer enz. van een vereniging en wanneer niet?

De rechterlijke instanties en de commissie van advies van de kinderbijslag hebben voor zekere personen of categoriën personen onderzocht of zij al dan niet werkgever of werknemer zijn onderworpen aan het kinderbijslagstelsel en het is gebleken dat het soms zeer moeilijk is de criteria vast te leggen. Ik noem voorbeelden: loonarbeider die kost en inwoon geniet (Hof van cass. Arr. 2-3-1936); werknemers «toevallig» tewerkgesteld (comm. advies 1/3/1938); tijdelijk personeel bij de gemeenten, nader bepaald de tellers bij de tellingsverrichtingen voor de volkstelling (comm. advies 19/9/39); nationaal werk der blinden: blinden tewerkgesteld voor hun beroepswedervoeding (comm. adv. n° 12-5-40); werkgever die ophoudt

werknemers in dienst te hebben; termijn waarna hij mag aangezien worden als hebbende opgehouden op « normale » wijze personeel in dienst te hebben (dit kan van belang zijn voor het aangesloten blijven onder hetzelfde nummer bij de R.M.Z., voor de schrapping bij de R.M.Z., voor de nieuwe aansluiting onder hetzelfde nummer bij de R.M.Z. enz.) (comm. adv. 2/2/43); vreemdeling die buiten het Rijk woont en die een landbouwonderneming exploiteert die gedeeltelijk in België gelegen is; (comm. adv. 28/2/46); Universiteitsassistenten (comm. advies 11/9/58); zaakvoerders van bijhuizen in het bijzonder, gevallen van vrouwen die met een onderneming voor reiniging, ontvlekking, wasserij enz. in bepaalde omstandigheden en voorwaarden een overeenkomst voor het beheren van een depot afsluiten (comm. adv. 10/1/39); in sommige streken gaan personen in groep van de ene hofstede naar de andere voor het wieden van vlas, zetten en bieten enz., een hunner, de ploegbaas, groepeer hen, leidt hen, ontvangt het geld van de boeren en betaalt uit; wie is werkgever, de landbouwer of de ploegbaas (comm. adv. 10/12/40); een agent van een openbare dienst die gedetacheerd wordt in hoedanigheid van bestendig afgevaardigde van een syndikaat, zijn de arbeidsprestaties geleverd in het kader van zijn syndikale opdracht, geleverd op grond van een dienstkontrakt? (comm. adv. 18/3/1952); agent die tegen commissieloon voor verscheidene firma's werkt (arbeidsge-recht Luik arr. 11/1/50); vertegenwoordiger die commissieloon ontvangt (Arbeidsgr. Bergen arr. 15/10/49); uit-baters van de spoorwegstationsbibliotheken, is het bedien-dekontrakt of aannemingskontrakt (Hof Cass. 9/6/1955); zijn vennoten — zaakvoerders van een P.V.B.A. in sommi-ge gevallen werknemers van deze P.V.B.A. (comm. adv. 30/9/61 en 7/12/61 en Cass. Arr. 18/4/58); apoteek fi-nantieel — economisch uitgebaat door persoon zonder di-ploma doch wiens dochter met apotekersdiploma de ver-antwoordelijke is voor de apoteek, wie is werkgever en wie is werknemer, ten opzichte van elkaar en ten opzichte van derde personeelsleden (comm. adv. 19/10/54); bestaat dienstcontract tussen bloed- en aanverwanten van de 1ste, de tweede, de derde graad enz. (comm. adv. 7/4/49); be-staat dienstcontract in geval van exploitatie van een on-dererneming in onverdeeldeheid tussen bloed- en aanver-wanten wederom in de verscheidene graden, (comm. adv. 21/2/56); bestaat dienstcontract tussen bloed- of aanver-wanten wederom in de verscheidene graden, in een feite-lijke vennootschap (comm. adv. 25/9/58 en 3/11/58); echt-genote van voorzitter-beheerder van P.V.B.A. werkt in de vennootschap, is zij werknemster? (comm. adv. 22/4 37); werkvrouw die kost maar geen inwoon geniet bij een advocaat, geneesheer of ander persoon met zelfstan-dig beroep, huishoudelijk werk verricht maar op bijkom-stige wijze ook meer dan 2 uur per dag gebezigd wordt aan werk met een beroepskarakter, is zij werknemster? (comm. adv. 20/1/58).

Voor al deze gevallen is het moeilijk op te lossen of een arbeidsovereenkomst bestaat en zo ja is het in vele gevallen moeilijk te definiëren wie de werkgever en wie de werknemer is.

Indien sommige van deze gevallen thans wettelijk gere-geld zijn is het gebeurd op basis van de definiëring en de omschrijving van het geval zoals dit door de hoven en rechtbanken of door de commissie voor advies van de kinderbijslagregeling gedaan werd.

Ik heb opzettelijk een indrukwekkende opsomming van gevallen en toestanden gegeven om te overtuigen dat de ambtenaren van de R.M.Z. en van het Departement, wer-kelijk niet goed geplaatst zijn vooral om in de randgeval-len —, en het is daarover dat het gaat — het probleem werkgever-werknemer door arbeidsovereenkomst verbon-den op te lossen.

Bij deze opsomming kunnen nog de verscheidene geval-len gevoegd worden die hierna aangehaald worden, waar ik het heb over de beoordelingsmacht van de uitvoerende macht.

Het ware daarbij een illusie te denken dat het bij deze gevallen zal blijven en dat met de oplossing ervan alle problemen uit de weg geruimd zullen zijn. Door de tech-nische vooruitgang, de nieuwe nijverheden, de nieuwe organisatievormen, nieuwe handelsmethoden enz. zullen altijd andere en nieuwe toestanden rijzen en zullen nieuwe gevallen zich voordoen en nieuwe problemen moeten op-gelost worden, zonder van de nieuwe spitsvondigheden en drogredenen te spreken die altijd zullen uitgevonden en aangewend worden om te trachten de wetgeving te omzei-len.

Daarom is het noodzakelijk dat een *commissie* in het leven geroepen wordt die ermede belast wordt de nieuwe gevallen en de betwiste gevallen van onderwerping aan de R.M.Z. te onderzoeken en een beslissing te treffen die het karakter heeft van een advies.

Op het voorbeeld van de commissie van advies van de kinderbijslag zouden de adviezen van de commissie aan de goedkeuring van de minister onderworpen worden die deze kan onderschrijven, wijzigen of weigeren. De praktijk in de kinderbijslagregeling heeft nochtans aan-getoond dat de adviezen van de commissie voor een over-groot deel door de minister eenvoudig onderschreven wor-den, dat hij aan sommige wijzigingen aanbrengt of zelfs wijzigingen voorstelt aan de commissie die dan opnieuw het geval onderzoekt, en dat slechts zeer weinig of geen adviezen door de Minister verworpen worden.

De commissie zou moeten samengesteld zijn uit juristen die ingewerkt zijn in het sociaal recht en in het arbeids-recht, uit juristen en technici die in de praktijk staan in de verscheidene regelingen van de sociale zekerheid en uit juristen, vertegenwoordigers van de vooraanstaande organisaties van werkgevers en werknemers en van de middenstandsorganisaties. Voor het geval het nodig is om zich een oordeel te vormen, zou de commissie bovendien moeten bevoegd zijn alle personen te raadplegen die be-kwaam zijn over een of ander probleem de commissie voor te lichten en raad te geven.

De commissie zou ten slotte een onafhankelijke com-missie dienen te zijn waarvan de leden benoemd worden door de Koning en waarvan de kosten door de R.M.Z. ge-dragen worden.

De beoordelingsmacht van de uitvoerende macht

Waar ik het doel van het wetsontwerp omschrijf heb ik de aandacht erop gevestigd dat in het ontwerp veel be-lang wordt gehecht aan de brede beoordelingsmacht die, met betrekking tot de verruiming van het toepassingsge-bied van de sociale zekerheid, aan de uitvoerende macht wordt verleend.

Art. 2 van het wetsontwerp voorziet dat de Koning bij besluit in de ministerraad overlegt en na advies van de nationale arbeidsraad, in de voorwaarden die Hij vaststelt de wetgeving op de sociale zekerheid kan uitbreiden tot personen die « zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden, tegen loon arbeidsprestaties onder het ge-zag van een ander persoon verrichten, of die een arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst ». (zie ook art. 2 van het wetsont-werp voor de senaat).

De toelichting van het wetsontwerp (blz. 2) verklaart dat dit mechanisme (sic) gemaakt is « om met meer soe-pelheid nieuwe sociale groepen in de sociale zekerheid op te nemen wier aantal weliswaar niet aanzienlijk is doch die door een al te uitsluitend beroep op het begrip arbeids-overeenkomst tot dusver van de regeling zijn uitgesloten ». En de toelichting (blz. 2 en 5) somt als voorbeeld van

deze sociale groepen op: het rijks-, provincie- en gemeentepersoneel; het personeel der openbare instellingen dat niet contractueel verbonden is doch wiens rechten en plichten bij statuut geregeld zijn en verder personen die, sociaal economisch beschouwd, in een gelijkaardige toestand verkeren als de werknemers doch die, wegens de aard van de door hen gesloten overeenkomst (vennootschap, mandaat, beheer, makelaar enz.) juridisch niet kunnen worden aangezien arbeidsprestaties te verrichten onder het gezag van een ander persoon. Voor deze laatste categorie wordt als voorbeeld gegeven: personen die tegen bezoldiging hun voornaamste activiteit wijden aan het beheer en het dagelijks bestuur van mutualiteitsverenigingen, beroepsorganisaties of openbare instellingen zelfs in hoedanigheid van mandataris; zekere huisarbeiders; schouwspelartisten; interimarbeiders; beroepssportbeoefenaars, bepaalde transportarbeiders vooral in de petroleumnijverheid; aangestelden bij verdeelpompen van benzine.

In de toelichting op het wetsontwerp wordt gezegd dat de Koning bij art. 2, alleen gemachtigd wordt, nieuwe sociale groepen in de regeling op te nemen *wier werkelijk aantal niet aanzienlijk is*. Het K.B. wordt getroffen na overleg in ministerraad en advies van de nationale arbeidsraad.

Maar in de opsomming die op blz. 5 van de toelichting wordt gegeven, wordt in de eerste plaats het rijks-, provincie- en gemeentepersoneel en het personeel van de parastatale instellingen vernoemd als personen, of groepen zo men wil, die op deze wijze aan de R.M.Z. kunnen onderworpen worden.

De Raad van state heeft van zijn kant erop gewezen (blz. 15 van de memorie van toelichting) dat de bestaande besluitwet in haar art. 2, par. 5 uitdrukkelijk de toepassing van de sociale zekerheid voorziet op het onderwyzend en administratief personeel van de vrije en de officiële scholen en dat in het wetsontwerp deze onderwerping bij de wet niet meer wordt voorzien. Is het bijgevolg de bedoeling deze categorie personen ook door middel van in ministerraad overlegd K.B. na advies van de N.A.R., aan de R.M.Z. te onderwerpen?

Het rijks-, provincie- en gemeentepersoneel en dat van de parastatalen en eventueel het personeel van de vrije en officiële scholen is een gans en groot leger van personen dat bij K.B., weliswaar in ministerraad overlegd en na advies van de N.A.R., aan de rijksmaatschappelijke zekerheid zou onderworpen worden. Er kan hier geen sprake zijn van een « niet aanzienlijke sociale groep », en er bestaat bijgevolg tegenstrijdigheid tussen het principe waarvoor het « mecanisme » van K.B. ingesteld wordt en de personen of groepen waarop het zou toegepast worden.

Het ware ongetwijfeld wenselijk dat de onderwerping van zo belangrijke categorieën personen aan de R.M.Z. aan het parlement zou voorbehouden blijven en niet zou geschieden bij K.B. zelfs overlegd in ministerraad en na advies aan de nationale arbeidsraad.

Ten andere de Raad van state heeft gelijk waar hij in zijn advies (blz. 16 van de memorie van toelichting) zegt dat de bepaling waarbij het overheidspersoneel bij K.B. aan de sociale zekerheid kan onderworpen worden niet wil zeggen dat het overheidspersoneel thans aan de sociale zekerheid zou ontsnappen. En de Raad verwijst naar verscheidene bepalingen waarbij het overheidspersoneel of sommige personeelsleden onder statuut aan de sociale zekerheid of aan sommige takken ervan onderworpen werden. Maar deze onderwerping gebeurde meestal zo niet altijd bij een wet, terwijl zij nu bij K.B. zou geschieden.

Volgens art. 2 kan bij K.B. de sociale zekerheid van toepassing gemaakt worden 1°) op personen die zonder door

een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden tegen loon arbeidsprestaties verrichten onder het gezag van een ander persoon en 2°) op personen die een arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst.

In de toelichting (blz. 5) wordt gezegd dat met het eerste deel van deze tekst het Rijks-, provincie- en gemeentepersoneel en dat van de openbare instellingen aan de R.M.Z. kunnen onderworpen worden. Hieromtrent kom ik zo juist kommetaar uit te brengen.

Daarna wordt in de toelichting erkend dat de formule « arbeid verrichten onder gelijkaardige voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst » zeer ruim is, maar dat zij de regeling moet in het bereik brengen van personen die sociaal economisch beschouwd in een gelijkaardige toestand verkeren als die der eigenlijke werknemers, doch die wegens de aard van de door hen gesloten overeenkomst juridisch niet kunnen worden aangezien als arbeidsprestaties verrichtend onder het gezag van een ander persoon. De toelichting verwijst naar de schouwspelartiesten, beroepssport-beoefenaars en de andere voorbeelden die ik hiervoor reeds heb opgesomd.

Deze opsomming is reeds belangrijk, zij slaat ook reeds op kleine categorieën van personen. Maar voeg daarbij de opsomming die ik gedaan heb waar ik handelde over de bevoegdheid van de R.M.Z., opsomming die nog veel impressionanter is en waar gevallen en toestanden in voorkomen die zeer uitzonderlijk en bijna enig in hun soort zijn. Voeg daaraan toe, zoals ik reeds zegde, de meest onvoorziene zelfs individuele gevallen die zich in de toekomst zullen voordoen.

En dan stelt zich de vraag of het « mecanisme » van K.B. overlegd in ministerraad na advies van de N.A.R., wel de goede proceduur is voor de onderwerping van deze personen of categorieën van personen aan de R.M.Z.. Doch vooraleer het antwoord te geven wil ik nog wijzen op een paar typische voorbeelden en de verklaring van de minister zelf die deze vraag moeten illustreren.

Een semi-officiële vereniging gebruikt een aantal agenten o.m. voor de inning van bijdragen voor de vereniging. Deze agenten hadden aanvankelijk met de vereniging geen geschreven kontrakt en werden door haar als autonome agenten beschouwd. Op zeker ogenblik heeft de vereniging een agent afgedankt. Deze heeft een proceduur voor opzevergoeding bij de werkrechtensraad ingeleid op grond dat hij in dienstverband stond en een bediendekontrakt met de vereniging had.

Deze proceduur is tot in cassatie geweest en het Hof van Cassatie heeft het vonnis bevestigd waarbij besloten werd dat er een dienstverband met het karakter van bediendekontrakt bestond tussen de betrokkene en de vereniging-werkgever (Cass. 11/1/62 - 1ste Kamer zaak S/G.). Tijdens deze proceduur had de vereniging er reeds zorg voor gedragen met haar agenten geschreven kontrakten te maken waarbij deze als autonome agenten aangesteld werden. De kontrakten hielden o.m. volgende bepalingen in « De vereniging stelt aan als autonoom agent... voor een bepaalde streek... deze organiseert onder zijn verantwoordelijkheid voor rekening van de vereniging de inning van de bijdragen in de hem voorbehouden streek... de autonome agent is volledig vrij voor de organisatie van zijn agentschap... ». Niettegenstaande deze kontrakten heeft de R.M.Z. sinds 1961 reeds een proceduur ahangig tegen de vereniging in betaling van achttallige bijdragen, omdat de R.M.Z. van oordeel is dat al haar agenten door een dienstkontrakt verbonden zijn en de vereniging voor al haar agenten bijgevolg aan de sociale zekerheid onderworpen is. Het arrest van het Hof van Cassatie heeft de stelling van de R.M.Z. kracht bijgezet, doch de vereniging blijft staande houden dat haar agenten autonoom zijn. Sindsdien heeft de vereniging opnieuw

voorzorgen genomen en heeft zij voor de toekomst voor al haar agenten een P.V.B.A. opgericht waarvan de agent afgevaardigde-beheerder is!

Een ander voorbeeld. Sinds vele jaren heeft de R.M.Z. een procedure aanhangig gemaakt om de interimarbeiders aan de sociale zekerheid te onderwerpen. De rechter in beroep had bij vonnis van 22 april 1966 de eis van de R.M.Z. afgewezen o.m. om reden dat de tijdelijke bediende de voorgestelde taak kon aanvaarden of weigeren, dat in geval van aanneming elke partij de wil heeft om jegens de andere partij een zekere onafhankelijkheid te behouden en dat zo de persoon of firma die werk verschafft een zeker gezag ten opzichte van de tijdelijke bediende kan invoeren, het wel degelijk blijkt dat dit gezag steeds slechts een beperkt en zeer relatief karakter heeft, vermits toezicht en controle praktisch denkbeeldig blijken te zijn.

Het Hof van Cassatie heeft dit vonnis verbroken op grond dat «zo de arbeidsovereenkomst voor bedienden weliswaar het bestaan van een nauwe band van ondergeschiktheid onderstelt, het niettemin vaststaat dat welke ook de modaliteiten van het contract wezen het gezag van de werkgever steeds beperkt is en dat hieruit volgt dat noch de vaststelling dat de tijdelijke bedienden een zekere onafhankelijkheid behielden ten opzichte van verweerster, noch de vaststelling dat het door haar uitgeoefende gezag beperkt was, het bestaan *uitsluiten* van een band van ondergeschiktheid welke de arbeidsovereenkomst voor bedienden kenmerkt.» (Hof Cass. 6/6/68 — R.M.Z. / P.V.B.A. Mas — Manpower, R.W. 19/1/69 kol. 939 — J.T. 9/11/68 blz. 612) — Zie ook R. Elst, Het bestaan van een arbeidsovereenkomst voor bedienden en de verzekeringsplicht in de sociale zekerheid R.W. 26/1/69 kol. 961).

Het Hof van Cassatie zegt bijgevolg dat noch het feit van een zekere onafhankelijkheid ten opzichte van de patroon, noch het feit van een beperkt gezag van de patroon het bestaan van een band van ondergeschiktheid die het bediendekontract kenmerkt, *uitsluit*. Maar het Hof heeft hiermede nog niet gezegd dat dit een band van ondergeschiktheid die het bediendekontract kenmerkt insluit. Het Hof heeft niet positief gezegd dat de personen die in deze omstandigheden arbeiden, die in deze toestand verkeren, die onder dergelijke modaliteiten werken effectief aan de sociale zekerheid onderworpen zijn. En zelfs zo in deze vorm het contract van interimarbeider de onderwerping aan de R.M.Z. zou medebrengen, dan kan bij een wijziging of een andere formulering van het contract, voorgewend worden dat er geen «zekere onafhankelijkheid» maar een «ruime onafhankelijkheid» tegenover de werkgever bestaat en dat het gezag van deze laatste niet «beperkt» is maar «miniem» is. En dan kan opnieuw een jarenlange procedure beginnen en het Hof van Cassatie zal veel later misschien te onderzoeken krijgen of het feit van «ruime» onafhankelijkheid ten opzichte van de patroon en een «miniem gezag» van de patroon het bestaan van een band van ondergeschiktheid die het bediendekontract kenmerkt niet uitsluit.

De minister zelf heeft in de senaatscommissie (verslag 150 zitt. 1968-69 blz. 9-10) het geval van de «interim» typisten aangeklaagd. Het verslag vermeldt woordelijk: «De onderwerping aan de sociale zekerheid van het aldus aangeworven personeel heeft vanwege de daarin gespecialiseerde huizen, systematisch verzet ondervonden. Aldus worden overeenkomsten van vennootschap gesloten, waarvan voor de leden der vennootschap aannemings- en uitbetalingsvoorwaarden zijn verbonden; uiteraard is hier de enige bedoeling aan de last van de sociale zekerheidsbijdrage te ontsnappen. Zo werd een samenwerkende vennootschap opgericht, die ter beschikking van derden slechts vennoten stelt, die op een aandeel hebben ingeteld, de verplichting hebben aangegaan het sociaal doel

na te streven, die geen loon ontvangen maar van een verdeling der gemaakte winsten genieten. De R.M.Z. heeft zich ingespannen om deze handelswijze te bestrijden. De tot standgekomen rechtspraak is tegenstrijdig. Zij was nooit voldoende overtuigend om een algemene verzekeringsplicht uit te lokken. Bovendien is er zoveel verscheidenheid in de overeenkomsten en wordt hun tekst steeds aangepast naargelang de voor de R.M.Z. gunstig uitvallende rechterlijke beslissingen, dat deze laatste in de onmogelijkheid verkeert het geval van de betrokken werknemers definitief te regelen.»

Wat moet uit dit alles besloten worden?

De opsomming van de vele verscheidene gevallen en toestanden heeft aangetoond dat nu en in de toekomst een onnoemelijk aantal kleine categorieën personen en zelfs individuele personen bij K.B. aan de R.M.Z. zouden moeten onderworpen worden. Van de andere kant is voor veel van deze gevallen de begripsbepaling en het toepassingsgebied moeilijk te omschrijven en eenmaal vastgelegd wordt door de belanghebbenden getracht de definiëring door alle spitsvondigheden en drogredenen te omzeilen om toch aan de onderwerping van de R.M.Z. te ontkomen.

De vraag is bijaldien of de gekozen wijze voor de onderwerping van deze personen, namelijk bij K.B. overlegd in ministerraad na advies van de N.A.R. de goede is.

De taak van de N.A.R. is de algemene nationale en internationale politiek van arbeid en tewerkstelling en de algemene nationale en internationale politiek van sociale zekerheid te onderzoeken en de weg te wijzen die in dit opzicht dient gevolgd te worden. Doch indien de N.A.R. zich met deze, in het licht van zijn opdracht kleine aangelegenheden gaat bezighouden, dan heeft hij geen tijd meer om zich met zijn werkelijke taak in te laten. Een andere vraag is of zijn samenstelling hiervoor geschikt is.

In het verslag van de Kamercommissie (stuk 390/8 blz. 6) stelt de verslaggever vast dat o.m. de voorbereiding van een wet van 15 april 1965 waarbij sommige categorieën personen aan de R.M.Z. onderworpen worden, aangetoond heeft dat noch de gespecialiseerde ambtenaren van het departement en van de R.M.Z. noch de parlementaire commissies erin geslaagd zijn voldoende nauwkeurige criteria voor de omschrijving van het toepassingsgebied uit te stippelen. Daarom meent de verslaggever dat het praktisch is de Koning de bevoegdheid te geven om op een meer pragmatische wijze de voorschriften uit te vaardigen die tot de onderwerping van de marginale groepen moeten leiden. Maar moet het gezegd worden dat de Koninklijke besluiten ook door ambtenaren van de Departementen of ambtenaren van de parastatale instellingen opgemaakt worden!

In de Kamercommissie hebben verscheidene leden terecht argwaan gehad omtrent deze procedure want zij hebben de vraag gesteld waarom de regering geopperd heeft voor een kaderwet waarin aan de Koning ruime bevoegdheden worden opgedragen om groepen van werkgevers en werknemers aan de sociale zekerheid te onderwerpen.

Het aantal gevallen waarvoor een K.B. zou moeten getroffen worden is veel te groot en de categorieën van personen waarop een K.B. zou slaan zijn over het algemeen te klein om deze procedure aan te wenden. De definiëring van een categorie personen die aan de sociale zekerheid onderworpen wordt, moet daarbij gemakkelijk en zo haast mogelijk kunnen verbeterd, aangevuld en gewijzigd worden, daar de ondervinding geleerd heeft dat met alle mogelijke spitsvondigheden en drogredenen soms getracht wordt de definiëring te omzeilen en aldus de onderwerping te ontwijken. Een K.B. is hiervoor veel te stroef. Een ter zake samengestelde en bevoegde commissie waarvan

de adviezen goedgekeurd worden door de minister is hiervoor veel beter geplaatst. Daarom ligt het voor de hand dat de commissie van advies, waarover ik gehandeld heb waar ik het had over de bevoegdheid van de R.M.Z., veel beter geplaatst is om in algemene regel over de onderwerping aan de sociale zekerheid advies uit te brengen d.w.z. omtrent de onderwerping van alle werkgevers en werknemers die door een arbeidsovereenkomst zijn verbonden, van de personen die een arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst en van alle personen die zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden, tegen loon arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon, met uitzondering nochtans van de zeer omvangrijke categorieën van deze personen b.v. het rijks-, provincie-, en gemeente personeel, waarvan de onderwerping aan het parlement zou moeten voorbehouden blijven.

Bekendmaking van de schuld van een werkgever

Het nieuw art. 5 par. 7 van het wetsontwerp voor de Kamer (art. 12 wetsontwerp senaat) voorziet dat de R.M.Z. het bedrag mededeelt van haar inschuld wegens bijdragen van een werkgever, aan alwie een wettig belang doet gelden. Deze bepaling is reeds voorzien in art. 12 bis van de gecoördineerde wet op de R.M.Z.

Voor de werkgever wiens inschuld bij de R.M.Z. bekend gemaakt wordt aan derden kan het zowel moreel als materieel de genadeslag betekenen. Het is daarom nodig dat hier met zeer grote omzichtigheid tewerk gegaan wordt. Uit het verslag van de Kamercommissie (blz. 23) blijkt ten andere dat verscheidene leden van de commissie er op aangedrongen hebben dat de R.M.Z. bij het verstrekken van de gevraagde inlichtingen omzichtig zou te werk gaan.

Wat is het wettig belang van iemand om de inschuld van een werkgever te kennen en wie gaat erover oordelen?

De minister heeft in de kamercommissie verklaard (verslag blz. 23) dat o.m. het onderhouden van zakenrelaties met een bepaalde werkgever als voldoende wordt beschouwd om de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

Gaat het reeds niet te ver wanneer men oordeelt dat het onderhouden van zakenrelaties met een werkgever in elk geval van een wettig belang laat blijken om de inschuld van deze werkgever bij de R.M.Z. te kennen?

De finantieel-economische toestand van de ondernemingen, ten minste van deze waar het minder goed gaat, wordt sinds enkele tijd door de Rechtbank van Koophandel van dichtbij gevolgd. Deze rechtbank beschikt o.m. ook over de protestakten. Wij vragen ons af of het niet beter zou zijn dat de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel op rekwest zou beslissen of de R.M.Z. de schuld van een werkgever aan een derde persoon die erom vraagt, al dan niet mag bekendmaken.

Vermindering of vrijstelling o.m. van de bijdrage-opslag en de verwijlinteressen

Art. 5, par. 2 van het wetsontwerp van de Kamer (wetsontwerp senaat art. 28) voorziet dat de Koning de voorwaarden bepaalt mits dewelke de R.M.Z. de werkgever vrijstelling of vermindering mag verlenen van de bijdrage-opslag en van de verwijlinteressen.

De mogelijkheid van vrijstelling of vermindering van bijdrage-opslag en verwijlinteressen bestaat reeds. In het art. 9 van het besluit van de Regent van 16 januari 1945 dat talrijke malen gewijzigd werd, wordt de bevoegdheid over deze vrijstelling of vermindering te beslissen rechtstreeks aan de R.M.Z. opgedragen. Het enige verschil met het wetsontwerp ligt erin dat de Koning in het vervolg de modaliteiten zal vaststellen volgens dewelke de R.M.Z.

vrijstelling of vermindering zal kunnen verlenen.

Het springt in het oog dat de Rijksdienst hier optreedt en in de toekomst zal optreden als rechter en partij.

Een onafhankelijke commissie samengesteld b.v. uit één of een paar vertegenwoordigers van de werkgevers en één of een paar vertegenwoordigers van de werknemers met een vertegenwoordiger van de Rijksdienst en misschien een vertegenwoordiger van het departement van sociale voorzorg, onder het voorzitterschap van een onafhankelijke voorzitter, zou ongetwijfeld veel beter geplaatst zijn om de aanvragen voor vrijstelling of vermindering van bijdragen en verwijlinteressen te onderzoeken en erover te beslissen.

Volgens hetzelfde art. 5 par. 1 en 3 (ontwerp senaat art. 29 en 30) zijn de werkgevers die hun aangifte binnen de reglementaire termijnen niet laten geworden een vergoeding aan de Rijksdienst verschuldigd en zijn de lasthebbers van de werkgevers voor het vervullen van de verplichtingen ten opzichte van de R.M.Z. doch die deze verplichtingen niet uitvoeren, ook een vergoeding aan de R.M.Z. verschuldigd.

Een mogelijke vrijstelling of vermindering van deze vergoeding wordt niet voorzien.

Het zou voorzeker goed zijn de mogelijkheid van vrijstelling of vermindering der vergoeding te voorzien in geval van wettige redenen voor laattijdige aangifte of niet naleving van de verplichtingen.

De bevoegdheid vrijstelling of vermindering te verlenen zou kunnen toevertrouwd worden aan de commissie waarover ik het zoëven had en die bevoegd zou moeten zijn voor de vrijstelling of vermindering van de bijdragen en de verwijlinteressen.

Deze commissie zou niets nieuws zijn. Er bestaan voorgaanden. In de schoot van de commissie voor advies van de regeling van de kinderbijslag bestond een comité dat de wettelijke opdracht had de zelfstandigen die in een toestand van onvermogen verkeerden of deze toestand benaderden, van betaling van bijdrage vrij te stellen of het bedrag van de bijdrage te verminderen. Dit comité is weggevallen met de wet op het sociaal statuut der zelfstandigen, doch deze wet heeft een gelijkaardige commissie — de commissie voor vrijstellingen — opgericht die thans nog een uitgebreide bevoegdheid heeft en dat voor gans het statuut van de zelfstandigen d.w.z. kinderbijslag, pensioenen en ziekte-invaliditeit. De commissie kan voor deze drie regelingen vrijstelling of vermindering verlenen van de hoofdbijdragen, de interesten en zelfs van de bijdragen voor de beheerskosten en van de gerechtskosten.

Procedure voor de invordering van de bijdragen

De R.M.Z. beschikt thans over twee middelen om de achterstallige bijdragen in te vorderen: de dagvaarding voor de burgerlijke rechtbank en de burgerlijke veroordeling die met de strafvordering op klacht van de R.M.Z. gepaard gaat. Van het laatste middel mag slechts ten aanzien van de moedwillige schuldenaars gebruik gemaakt worden. Dit middel wordt slechts uitzonderlijk angewend. Voorheen mocht de R.M.Z. ook de bundel overmaken aan de administratie der direkte belastingen die ermede belast was de invordering der achterstallige bijdragen zoals inzake direkte belastingen te vervolgen. Deze mogelijkheid, waarvan ten andere geen gebruik werd gemaakt is afgeschaft geworden.

Het huidige wetsontwerp heeft als opzet een meer expeditieve procedure dan deze voor de burgerlijke rechtbanken (vrederechter en beroep bij rechtbank van eerste aanleg, later de arbeidsgerechten) in te stellen.

Art. 8 van het wetsontwerp voor de Kamer voorziet een dwangbevel vanwege de R.M.Z. betekend bij deurwaardersexploot waartegen beroep door de werkgever mogelijk zou zijn bij de rechtbank van eerste aanleg. Het beroep

zou nochtans de tenuitvoerlegging van het dwangbevel niet schorsen. Tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg zou geen beroep meer mogelijk zijn.

In plaats van in beroep te gaan tegen het dwangbevel zou de werkgever ook een vraag voor betalingstermijnen bij de R.M.Z. kunnen indienen. Ingeval van weigering van betalingstermijnen zou in bepaalde omstandigheden de werkgever verhaal kunnen indienen bij de vrederechter die vonnis zou vellen waartegen geen verzet of beroep nog mogelijk zou zijn.

In een amendement van de Heer Defraigne (doc. 390/3 zitt. 1966-67) werd deze summier procedure reeds in harde termen becommenteerd.

De regering heeft een amendement ingediend om deze tekst te wijzigen (doc. 390/7 zitt. 1966-67). Volgens dit voorstel moet de R.M.Z. bij deurwaardersexploot de werkgever aanmanen zijn achtersatellige bijdragen te betalen. Tegen deze aanmaning kan de werkgever zich bij de gewone rechtbank voorzien door zelf de R.M.Z. te dagvaarden.

Indien de werkgever binnen een gestelde termijn zelf het initiatief voor de dagvaarding niet neemt, kan de R.M.Z. aan de werkgever bij deurwaarder een dwangbevel laten betekenen en de tenuitvoerlegging ervan « door alle uitvoeringsmiddelen inzake vonnissen vervolgen », aldus de tekst.

Vermits de werkgever nagelaten heeft zelf een procedure te voeren, zou tegen het dwangbevel geen enkel verzet of beroep meer mogelijk zijn. Dit blijkt o.m. uit de tussenkomst van een lid van de Kamercommissie die de vraag stelde waarom de mogelijkheid van beroep uingesloten wordt en die integendeel voorstelde de mogelijkheid te voorzien verzet aan te tekenen bij de vrederechter (verslag Kamercommissie n° 390/8 blz. 28 - zie ook de tussenkomst van de Heer Defraigne in de Kamer - Parl. Hand. van 22/11/67 blz. 16 en blz. 23 en volg.).

In de Kamercommissie is veel aandacht geschonken aan dit probleem doch de commissie heeft ongeveer de tekst van de regering overgenomen. Alleen wordt uitdrukkelijk aan de tekst toegevoegd dat ingeval de werkgever het initiatief neemt te dagvaarden, de bewijslast voor zijn schuldvordering toch op de R.M.Z. blijft wegen. Maar hiermede was de regering ook akkoord en dit had zij gezegd bij de toelichting van haar tekst.

Alhoewel de Kamercommissie de tekst van de regering overgenomen heeft, zijn in de commissie toch veel bezwaren tegen deze summier procedure gemaakt. Zelfs leden van de commissie van Justitie hebben bezwaren geopperd tegen de voorgestelde procedure. Een lid merkte op dat het tegen de borst stuit (sic.) dat de R.M.Z. ertoe zou gemachtigd worden zich zelf een uitvoerbare titel te geven. Het feit dat het bestaan en het bedrag van de schuld niet betwist wordt, is geen voldoende reden volgens deze spreker om aan de R.M.Z. een bevoorrechte positie te geven daar tal van andere schulden — (bv. schuldbekentenissen, wissels enz.) ten minste even onbetwistbaar zijn en toch geen uitvoerbare titel vormen (verslag Kamercommissie voor sociale voorzorg doc. 390/8 — zitt. 1966-67 blz. 23 en volgende).

Zoals gezegd werd het ontwerp van de regering nochtans aangenomen in de Kamercommissie en verstuurd naar de openbare zitting van de Kamer om er op 22 november 1967 behandeld te worden (Parl. Hand. 22/11/67 blz. 3 en volg. vooral blz. 16).

De heer Defraigne kwam in de openbare zitting opnieuw tussen om de voorgestelde procedure te bestrijden. Hij zegde o.m. « le texte ouvre à l'O.N.S.S. la possibilité de procéder au recouvrement de ses créances par voie de contrainte, c.à.d. qu'il peut se délivrer à lui-même un titre exécutoire sans passer par la justice avec toutes les conséquences que cela implique... ces conséquences peuvent

être extrêmement graves pour certains débiteurs. Ce n'est pas admissible pour des raisons de principe. Pourquoi ? Parce que c'est créer en faveur d'un organisme public un privilège qui ne se justifie pas, surtout lorsque cet organisme public ne détient pas ce que l'on appelle l'imperium, c'est à dire la puissance publique... » Het ontwerp werd nochtans dezelfde dag in de Kamer gestemd.

De senaatscommissie verzocht de regering een samengeordende tekst in te dienen van gans de besluitwet van 28 december 1944 met al haar wijzigingen, wat gebeurde bij het wetsontwerp van 12 november 1968 (senaat stuk 18 zitt. 1968-69). Art. 32 van dit ontwerp heeft betrekking op de invorderingsprocedure, doch in het verslag voor de senaatscommissie van 23 januari 1969 is het art. 40 geworden (senaat n° 150 zitt. 1968-69). Twee amendementen werden neergelegd met betrekking tot het nieuw art. 40 (n° 173 van 4/2/69 en n° 186 van 11/2/69 zittijd 1968-69). Het ontwerp werd behandeld in de openbare zittingen van 5 en 11 Februari 1969; op deze laatste datum werd het wetsontwerp gestemd met uitzondering nochtans van het art. 40 dat voor een nieuw onderzoek naar de senaatscommissie van justitie werd verstuurd.

Welke zijn de bijzonderste argumenten van de regering zowel voor Kamer als Senaat verdedigd, voor deze summier procedure van invordering van de bijdrage ?

De regering verdedigt de procedure waarbij de werkgever verplicht wordt het initiatief te nemen voor de dagvaarding, verwijzend naar de zagezegde analoge procedures o.m. bij de handelshuurovereenkomsten en in de regeling van de kinderbijslag voor zelfstandigen.

Deze vergelijking is nochtans niet steekhoudend. In de handelshuurovereenkomst vraagt de huurder de huurvernieuwing tegen bepaalde voorwaarden; de eigenaar weigert of stelt andere voorwaarden; hierop moet de huurder dagvaarden, maar de huurder is van bij de aanvang aanvrager, van bij de aanvang is het zijn recht op huurvernieuwing dat hij uitoefent.

Wat de kinderbijslag betreft dient ten eerste gezegd dat de kleine bedragen waarvoor deze procedure aangewend werd niet te vergelijken zijn met de grote bedragen van achterstallen waarvoor de R.M.Z. deze procedure zou aanwenden. Daarbij deze procedure bestaat niet meer in de regeling van de kinderbijslag sinds de wet op het sociaal statuut der zelfstandigen. Het argument kan dus niet meer ingeroepen worden.

De regering verwijst ook nog naar de analoge procedure voor de invordering van de belastingen. Doch hierop werd in Kamer en Senaat reeds geantwoord dat dit de Staat aangaat die over het imperium beschikt en dat bijgevolg geen vergelijking kan gemaakt worden met een openbare instelling.

Een ander argument voor deze procedure dat dikwijls naar voren komt is de overlasting van de vrederechten en later van de arbeidsrechtbanken. Maar de arbeidsrechten zullen te oordelen hebben over alle geschillen in verband met alle sectoren van de sociale zekerheid en het pak van de R.M.Z. zal van de kleinste zijn in het totaal van de verscheiden sectoren. Daarbij de bedragen waarvoor de R.M.Z. procedures moet voeren zijn bijna altijd veel belangrijker dan de bedragen waarvoor in andere sectoren van de sociale zekerheid procedures ingesteld worden. Voor geschillen die veelal betrekking hebben op veel belangrijker bedragen zou bijgevolg een zeer vereenvoudigde procedure ingesteld worden terwijl voor de andere de gewone procedure zou gevolgd worden.

Een belangrijker argument van de regering is de verwijzing naar de toestand in de andere E.E.G.-landen waar de summier procedure van dwangbevel voor invordering van de bijdragen voor sociale zekerheid overal toegepast wordt. Thans bestaat zelfs een ontwerp om het dwangbevel in een lid-staat getroffen executoir te laten verklaren

in een ander lid-staat. Indien de procedure van dwangbevel bij ons niet ingevoerd wordt, zou men in deze omstandigheden voor een toestand komen te staan waarin een dwangbevel getroffen in een andere lid-staat hier uitvoerbaar zou dienen verklaard, terwijl België zelf deze vereenvoudigde procedure niet kent.

En welke zijn de bijzonderste argumenten tegen deze vereenvoudigde procedure?

Een aantal advocaten hebben een nota opgesteld waarin bezwaren tegen de voorgestelde procedure naar voren gebracht worden (niet uitgegeven). Zij wijzen o.m. erop:

— dat dit voorbeeld van summiere procedure aanstekelijk zal werken voor andere parastatale instellingen die ook zullen vragen deze procedure te mogen toepassen;

— dat de expeditieve procedure toch niet zal verwezenlijkt worden daar art. 1244 van het B.W.B. (toekennen van termijnen van betaling) blijft bestaan en zal blijven toegepast worden.

— dat deze procedure een bijkomende afwijking is aan het beginsel van art. 92 van de grondwet;

— dat de vraag kan gesteld worden of dit systeem niet strijdig is met art. 6 par. 1 van het verdrag voor de vrijwaring van de rechten van de mens van 4 november 1950 en 20 maart 1952, daar in ieder nationaal systeem elke betwisting betreffende de burgerlijke rechten van de staatsburgers moet voorgelegd worden aan de ingestelde gerechtelijke orde en volgens het gemeen recht van deze staat moet beslecht worden. Volksvertegenwoordiger Defraigne heeft in de openbare zitting van de Kamer op 22 nov. 1967 deze twee laatste argumenten ook tot de zijne gemaakt om de voorgestelde procedure te bestrijden (Parl. Hand. 22/11/67 blz. 16).

Hier tegenover kan het feit geplaatst worden dat sommige werkgevers systematisch gelden van de sociale zekerheid voor zichzelf aanwenden, fondsen welke zij gedeeltelijk op de lonen van hun werknemers hebben ingehouden, om winstgevendende operaties te financieren. Er kan daarbij gevoegd worden dat twee derden der vonnissen voor de R.M.Z. bij verstek getroffen worden.

In de senaatscommissie zoals in de kamercommissie werd de voorgestelde procedure ook bestreden omdat andere parastatale instellingen hetzelfde voorrecht zouden opeisen, omdat de rechten van de verdediging niet geëerbiedigd worden en omdat de kleine schuldenaars die de middelen niet hebben om een geschillendienst op te richten zouden benadeeld worden. Een lid van de senaatscommissie merkte op «in de huidige regeling krijgen de bijdrageplichtige werkgevers normaal van de rechter van hun woonplaats die hen kent uitstel van betaling maar morgen zal dat uitstel afhangen van een verre ambtenaar die niets afweet van hun moeilijkheden of hun goede trouw» (Verslag senaatscomm. n° 150 zitt. 1968-69 blz. 35 en volg.).

Wij kennen het antwoord van de R.M.Z. op deze laatste opwerping. De R.M.Z. zegt dat vele kleine werkgevers die achterstallige bijdragen te betalen hebben, vragen niet voor de rechtbank te moeten verschijnen wegens het morele en materiële nadeel dat uit de verschijning voor de rechtbank voor hen kan voortvloeien. De R.M.Z. zegt dat sommige werkgevers zelfs vragen voor een andere rechtbank te worden gedaagd dan die welke om reden van hun woonplaats bevoegd is.

Wat de rechten van de verdediging aangaat argumenteert de regering dat zij volledig gevrijwaard worden zodra een betwisting oprijst. Het ontwerp, aldus de regering, legt wel aan de werkgever het initiatief op om in rechte op te treden doch eenmaal zover wordt aan de R.M.Z. automatisch het recht ontnomen nog een dwangbevel uit te vaardigen, de beoordeling van de betwisting wordt integraal aan de rechterlijke macht toevertrouwd en de R.M.Z. blijft als schuldeiser de bewijslast dragen van de gegrond-

heid van zijn eis overeenkomstig de traditionele beginselen inzake de rechtsvordering (amend. Kamercommissie 390/n° 5 zitt. 1966/67).

Het loont ook de moeite even te onderzoeken wat de voorgestelde procedure in de praktijk zou geven.

Een werkgever die een aanmaning tot betalen krijgt en die betalingstermijnen wenst, zal moeten dagvaarden voor de rechtbank. Voor de werkgevers die achterstallige bijdragen te betalen hebben is het negen op tien keer omdat zij betalingstermijnen nodig hebben en bijgevolg zullen de aangemaande werkgevers in de meeste gevallen dagvaarden alleen maar om betalingstermijnen te bekomen. De tekst zegt wel dat de werkgever kan dagvaarden ingeval van *betwisting* van de schuld, niet voor het bekomen van termijnen. Doch de werkgever zal «pour les besoins de la cause» de schuld betwisten en zal van de gelegenheid gebruik maken om betalingstermijnen te vragen. Zou het doel van een expeditieve procedure hiermede niet afgezwakt zijn? Voeg daarbij dat de werkgever nu, al is het geveinsd, de schuld zal betwisten, waar hij vroeger alleen betalingstermijnen vroeg, wat de procedure nog zou kunnen vertragen.

Wanneer een werkgever het initiatief niet neemt te dagvaarden en de R.M.Z. een dwangbevel uitvaardigt, staat volgens de bedoeling van het wetsontwerp de werkgever hiertegenover volledig machteloos; hij heeft geen enkel gerechtelijk middel meer, en alle verzet of beroep is uitgesloten. Wij hebben gezien dat een lid van de Kamercommissie hierop de aandacht gevestigd heeft, wat wel bewijst dat dit de betekenis van de tekst is. Het komt erop neer dat een werkgever, omdat hij de aanmaning van de R.M.Z. binnen een korte termijn niet betwist, bij dwangbevel totaal kan uitgekleed worden zonder dat hij nog een enkel verdedigingsmiddel bezit. Maar zullen de rechtbanken de deurwaardersaanmaning en het dwangbevel van de R.M.Z. niet beschouwen als buitengerechtelijke handelingen die een latere procedure tegen de R.M.Z. niet in de weg staan? En zal de R.M.Z. dan tot de tenuitvoerlegging durven overgaan? Hier zou de expeditieve procedure nog eens haar doel missen.

Dit zijn zowat de bijzonderste argumenten voor en tegen het ontwerp voor een expeditieve procedure. Maar er bestaat ook een tegenvoorstel.

In de senaatscommissie is voorgesteld geworden voor de invordering van de achterstallige bijdragen voor de R.M.Z. de rechtspleging toe te passen die in de artikelen 1338 tot 1344 van het nieuw gerechtelijk wetboek voorzien is, ongeacht nochtans het bedrag van de schuldvordering, want deze artikelen zijn in het gerechtelijk wetboek alleen voor de schuldvorderingen beneden de 25.000 fr. voorzien. (Verslag senaat n° 150 zitt. 1968-69 blz. 35 en volg. Dit voorstel is hernomen bij amendement n° 173 van 4 februari 1969).

De regering is niet akkoord met deze rechtspleging omdat art. 1338 en volgende alleen toepasselijk zijn voor de vorderingen die behoren tot de bevoegdheid van de vrederechter en in het vervolg de arbeidsrechtbanken voor de schuldvorderingen van de R.M.Z. zullen bevoegd zijn (Verslag senaat n° 150 zitt. 1968-69 blz. 35 en volg.). Maar het ware niet moeilijk in de nieuwe wet op de R.M.Z. te schrijven dat de procedure van art. 1338 van toepassing wordt gemaakt voor de invordering van de achterstallige bijdragen van de R.M.Z., met deze correctie dat deze procedure later voor de arbeidsgerechten zal gevoerd worden.

De regering verzet zich ook tegen het gebruik van deze procedure omdat deze summiere rechtspleging om betaling te bevelen moet verantwoord worden door een geschrift uitgaande van de schuldenaar en omdat de R.M.Z. zulk geschrift niet bezit aangezien de rechtspraak weigert de

driemaandelijkse aangifte van de werkgever als een schuldenkenning te beschouwen (Verslag senaat n° 150 zitt. 1968-69 blz. 35 en volg.). Het ware ook niet moeilijk in de nieuwe wet te schrijven dat de driemaandelijkse aangifte van de werkgever of de weigering van aangifte van de werkgever voldoende is om deze rechtspleging te mogen toepassen.

De regering antwoordt uiteindelijk dat, wanneer ten minste drie elementen van de procedure voorzien in art. 1338 en volgende moeten gewijzigd worden om deze vereenvoudigde procedure voor de invordering van de bijdragen van de R.M.Z. van toepassing te maken, er van deze procedure van het nieuw gerechtelijk wetboek ook niets meer overblijft en men dan zowel de uitzonderlijke procedure die in het wetsontwerp voorzien is kan toepassen.

Dit is de huidige stand van zaken. Men kan vaststellen dat er zoveel tegen als voor het ontwerp van de regering is en zoveel voor als tegen het voorstel de vereenvoudigde procedure van het nieuw gerechtelijk wetboek toe te passen. Was er niet het belangrijk argument dat in de andere E.E.G.-landen een uitzonderingsprocedure bestaat die een expeditieve rechtspleging ter zake voorziet, zou men — gezien al het pro en contra voor de twee voorstellen —, niet tot het besluit moeten komen eenvoudig de gewone procedure te blijven toepassen en geen uitzonderingsprocedure in te voeren?

George DE CUYPER

Advocaat bij het Hof
van Beroep

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 10 mei 1968.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever : M. Delahye.

Advocaat-generaal : M. Dumon.

Advocaten : Mrs. Van Ryn en Struye.

Voorziening in cassatie. — Exploot houdende betekening der voorziening. — Geen stuk bedoeld door artikel 18 der wet van 25 februari 1925, gew. 20 juni 1953.

Het exploit houdende betekening der voorziening is geen stuk zoals bedoeld bij artikel 18 der wet van 25 februari 1925, gewijzigd door de wet van 20 juni 1953, en dient vóór zijn neerlegging dus noch genummerd, noch gekorttekend, noch geïnventariseerd te worden.

Adriaenssens Jozef t./ Naamloze vennootschap «Mercator».

Het Hof,

Gehoord het verslag van Raadsheer Delahaye en op de conclusie van de heer Dumon, Advocaat-generaal;

Gelet op het bestreden arrest, op 16 juni 1967 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid hieruit afgeleid dat de inventaris van de bij het inleidend verzoekschrift gaande stukken het exploit van betekening van het verzoekschrift niet vermeldt;

Overwegende, enerzijds, dat de stukken, bedoeld door artikel 18 van de wet van 25 februari 1925, zowel na als vóór haar wijziging bij de wet van 20 juni 1953, de stukken zijn waarvan in de memorie gebruik wordt gemaakt; dat het exploit, dat vaststelling van de betekening van de voorziening inhoudt, geen stuk van die aard is;

Overwegende, anderzijds, dat nu de voeging, bij het verzoekschrift, van het exploit houdende vaststelling van de betekening van de voorziening, op straffe van nietigheid is voorgeschreven, de vermelding van dit exploit in de inventaris van elk nut ontbloomt is;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden ;...

NOOT. —

1. Dit arrest stelt een einde aan een controverse betreffende een vereiste der procedure in cassatie.

De wet van 25 februari 1925 betreffende de procedure in cassatie in burgerlijke zaken voorzagt, in haar artikel 10, dat de uitgifte of de betekende kopij der bestreden beslissing en het exploit houdende betekening der voorziening, op straffe van nietigheid bij het rekwest dienden gevoegd te worden (het artikel 1081 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet thans dezelfde verplichting, doch enkel betreffende het laatste dezer stukken).

De artikelen 18 en 20 der zelfde wet voorzagen de formaliteiten die moesten vervuld worden opdat de stukken die bij de voorziening gevoegd waren, regelmatig deel zouden uitmaken van de procedure.

Het artikel 19 ten slotte somde de stukken op welke na het indienen van de voorziening, desgevallend van de memories, nog konden worden neergelegd.

Deze verscheidenheid van teksten stelde de advocaat die het verhaal indiende voor een probleem.

Wanneer hij de voorziening ondertekende, en tevens zijn handtekening plaatste op het voor betekening bedoelde eensluidend afschrift ervan, bestond het exploit van betekening ervan uiteraard niet.

Diende hij op dat ogenblik in de eveneens ondertekende inventaris der bijgevoegde stukken, dit exploit te begrijpen, dan was zijn verklaring, die de ondertekening van de inventaris impliceerde, dat het stuk bijgevoegd was, ongetwijfeld onjuist.

Anderzijds nochtans verplichtte het artikel 18 der wet hem ertoe alle stukken bij de voorziening gevoegd, wanneer ze werd neergelegd, te nummeren, te korttekenen en te inventariseren.

Vandaar o.m. de in vele voorzieningen gebruikte omzichtige formulering dat de inventaris de stukken omvatte «die zouden neergelegd worden», of nog het onderscheiden in dezelfde inventaris tussen de stukken die bijgevoegd «waren» en deze die met de voorziening «zouden neergelegd worden», deze laatste zijnde het of de exploit van betekening van de voorziening.

2. Huidig arrest maakt dergelijke omzichtigheid voor de toekomst onnodig.

Het exploit houdende betekening der voorziening, zo beslist het Hof, is niet aan de formaliteiten van de artikelen 18 en 20 (nummering, korttekening, inventaris) onderworpen.

De redenen die het daartoe aanhaalt zijn, hoewel zeer pertinent, enigszins een vervolmaking van het werk van de wetgever die geen onderscheid maakte tussen de bij de voorziening te voegen stukken.

Het arrest beschouwt eerst dat de stukken waarvan sprake in het artikel 18, slechts deze zijn waarvan in de voorziening of de memorie gebruik wordt gemaakt.

Dit onderscheid is, hoewel gerechtvaardigd, niet terug te vinden in de tekst van het geïnterpreteerde artikel zelf; dit beschikt voor de stukken die bij de voorziening zullen worden gevoegd zonder enig onderscheid tussen de stukken waarvan al dan niet in de voorziening of de memories wordt gebruik gemaakt.

Anderzijds spreekt het artikel 10 van het exploit houdende betekening der voorziening, precies als van een stuk dat bij de voorziening moet worden gevoegd.

De tweede door het arrest aangehaalde beweegreden is meer doorslaggevend.

Aangezien het artikel 10 voorziet dat het exploit houdende betekening der voorziening, er op straffe van nietigheid moet worden bijgevoegd, is de vermelding ervan in de inventaris nutteloos.

Ofwel dus is het exploit niet bij de voorziening gevoegd en is deze van meet af aan onontvankelijk — hetgeen elk onderzoek van het verzoekschrift en de er bijgevoegde inventaris uitsluit — ofwel stelt het Hof vast dat het exploit is bijgevoegd en is de voorziening onontvankelijk, zonder dat de niet-vermelding ervan in de inventaris aan deze onontvankelijkheid nog afbreuk kan doen.

Men merke op dat — hetgeen door het Hof niet wordt aangehaald — het ontbreken van een inventaris of het niet vermelden van een stuk, door de wet van 25 februari 1925, niet gesanctioneerd was (zie hierna).

3. De wijze van voorbrengen der stukken in graad van cassatie komt, ingevolge het arrest en de beschikkingen van het Gerechtelijk Wetboek, die de wet van 25 februari 1925 vervangen, in een ander licht te staan.

Enerzijds dient, naar het arrest, het exploit houdende betekening der voorziening niet te worden genummerd, gekorttekend of geïnventariseerd. Anderzijds zal, naar de artikelen 723 en 1085 van het Gerechtelijk Wetboek, de griffier bij het Hof, na ontvangst van het inleidend verzoekschrift en inschrijving der zaak op de algemene rol, het volledig dossier der rechtspleging opvorderen bij de griffie der rechtsmacht die de bestreden beslissing wees.

Daarom ook beschikt het artikel 1081 van het Gerechtelijk Wetboek dat het enig stuk dat bij de voorziening moet worden gevoegd, het exploit houdende haar betekening is.

Bij de meeste voorzieningen en memories zullen geen andere stukken nodig zijn, zodat een inventaris ervan natuurlijkerwijze nutteloos is.

Het kan evenwel voorkomen dat de partij-eiseres in cassatie, o.m. teneinde het Hof toe telaten de gegrondheid van een door haar voorgesteld middel tot vernietiging na te gaan, bewijsstukken of overeenkomsten (dus geen stukken van de rechtspleging), dient voor te brengen.

Naar het artikel 1098 van het Gerechtelijk Wetboek, dienen deze stukken door de advocaat bij het Hof van Cassatie te worden genummerd, gekorttekend en geïnventariseerd; de griffier bij het Hof van zijn kant « nummert en parafeert de erbij gevoegde stukken, stelt het aantal ervan vast door middel van een ondertekende noot op de kant van de lijst en geeft desgevraagd aan de indiener een ontvangstbewijs af » (Art. 1099).

4. Zijn de verplichtingen van de advocaat en van de griffier cumulatief of alternatief?

Volstaat het m.a.w. al dan niet dat de advocaat óf de griffier zich van deze verplichting kwijten opdat de stukken regelmatig deel zouden uitmaken van de procedure?

Onder het regime der wet van 25 februari 1925 (gew. 20 juni 1953) kon ogenschijnlijk gemakkelijk een antwoord op deze vraag worden verschaft. Deze wet voorzag even-

eens dat voorziening en memories de inventaris bevatten der bijgevoegde stukken, genummerd en gekorttekend door de advocaat bij het Hof van Cassatie (art. 18 alinea 1).

Zij beschikte verder ook dat de griffier de bijgevoegde stukken nummerde en korttekende en hun aantal vaststelde door een ondertekende nota in de rand van de inventaris (art. 20, al. 2).

Het artikel 20bis der zelfde wet tenslotte voorzag de sanctie voor deze beide verplichtingen: de stukken die niet aan de vereisten van artikel 18 of 20 betreffende de nummering of de aanbrenging der korttekeningen beantwoordden, maakten geen deel uit van de procedure.

Het was dus slechts wanneer de advocaat bij het Hof van Cassatie en de griffier, beide nalieten de door artikelen 18 en 20 der wet voorziene verplichtingen van *nummering en korttekening* na te komen, dat de sanctie van artikel 20bis toepassing vond.

Een voorziening zonder inventaris was dus ontvankelijk en de erbij gevoegde stukken maakten regelmatig deel uit van de procedure, wanneer zij door de griffier waren genummerd en geparafeerd.

De juistheid van deze opvatting bleek, benevens uit de wet (die deze keuze in artikel 20bis door het woord « of » voorzag), uit de voorbereidende werkzaamheden ervan.

De regering had inderdaad een amendement op de tekst van de bevoegde commissie ingediend, ertoe strekkende de sanctie van artikel 20bis in de tekst van het artikel 18 in te lassen; dit amendement trok zij door monde van de heer Pholien, toenmalig minister van Justitie, in, o.m. tengevolge van de verklaring van de heer Rolin:

« Je me bornerai à répéter ce qui a été dit par M. Kluyskens et à donner mon sentiment sur la position du gouvernement.

» Il s'agit d'une toute petite question, d'une disposition à insérer dans la loi de 1925 sur la procédure en cassation. Le Sénat se souviendra que l'article 18 du projet stipule que les pièces jointes éventuellement à la requête introductive et au mémoire, doivent être cotées et paraphées par l'avocat à la Cour de Cassation. La commission a prévu que les pièces jointes seraient également cotées et paraphées par le greffier, qui constatera leur nombre par une note en marge de l'inventaire et signée par lui. La commission avait également voulu que feraient seules partie de la procédure les pièces répondant aux exigences des articles 18 et 20 relatifs à la numérotation et au paraphe.

» Dans notre pensée, l'article 20bis proposé par nous, ne laisse place à aucun doute. Il suffit que la cotation et le paraphe des pièces aient eu lieu, soit par une des parties, soit par le greffe, pour que ces pièces puissent être considérées comme faisant partie de la procédure. L'amendement du gouvernement est la conséquence d'une interprétation inexacte de cette dernière disposition. Le gouvernement s'est figuré que nous exigeons la numérotation et le paraphe, à la fois par la partie déposante et par le greffier pour que les pièces puissent être jointes à la procédure. Dans ces conditions, il a cru assouplir notre texte en déplaçant la sanction et en la faisant porter exclusivement sur la cotation et le paraphe des pièces par l'avocat à la Cour de Cassation.

» En réalité, comme je viens de l'indiquer, loin d'assouplir le texte, la proposition du gouvernement le rend beaucoup plus rigoureux, puisqu'il suffit d'une omission de l'avocat à la Cour de Cassation pour que les pièces ne puissent être jointes au dossier. Tandis que, dans notre pensée, même dans cette hypothèse, il suffira que le greffier ait coté et paraphé les pièces pour qu'elles puissent être maintenues.

» Je crois que c'est le mot « ou » qui avait échappé aux services du ministère de la Justice. Dans ces conditions, il y a intérêt, comme le propose M. Kluyskens, que le Sénat ratifie le texte tel qu'il a été présenté par la commission

de la Justice ». (Zie Parl. Ann. Senaat, Zittijd 1952-53, blz. 1850, 1851, 1852 en 1938).

5. Deze verklaring van Senator Rolin, bij welke het Parlement zich had aangesloten, voldeed echter niet helemaal.

Men kon zich weliswaar voorstellen dat stukken regelmatig waren voorgebracht wanneer de advocaat bij het Hof van Cassatie ze niet had genummerd en gekorttekend, en de griffier wel.

In het omgekeerde geval (nummering en korttekening door de advocaat en niet door de griffier) leek de oplossing aangetroffen in de wettekst en zijn voorbereidende werkzaamheden eerder twijfelachtig.

Het neerleggen van stukken is uiteraard een formaliteit waarvan de vervulling moet worden vastgesteld; deze vaststelling kon, naar het artikel 160 der wet van 18 juni 1869 (zoals gewijzigd door de wet van 20 december 1957, art. 8) op de gerechtelijke inrichting (thans artikel 173 van het Gerechtelijk Wetboek) enkel door de griffier worden gedaan.

Het kon bijgevolg, reeds vóór 1 januari 1969, ernstig worden betwijfeld dat een stuk dat door de advocaat, ondertekenaar van de voorziening werd genummerd en gekorttekend, doch waarvan de neerlegging door de griffier op de wijze door het artikel 20 der wet voorzien, niet was vastgesteld, regelmatig deel uitmaakte van de procedure.

6. Anderzijds belichtte de hierboven aangehaalde verklaring, tijdens de parlementaire werkzaamheden afgelegd, slechts één facet van het artikel 18 der wet, te weten het nummeren en korttekenen der neer te leggen stukken: betreffende de verplichting te inventariseren wordt niets gezegd.

Uit de wettekst zelf bleek trouwens dat een duidelijk onderscheid moest worden gemaakt tussen beide verplichtingen en de sanctie van hun niet-eerbiediging.

Advocaat en griffier dienden naar het artikel 3 der wet van 20 juni 1953 (art. 18 en 20 der wet van 25 februari 1925) de bijgevoegde stukken te nummeren en te korttekenen; daarenboven diende de eerste er een inventaris van op te stellen, de tweede hun aantal te vermelden in de rand van deze inventaris.

De laatste verplichting van de griffier impliceerde dus dat de inventaris bestond.

Daarenboven was niet voorzien dat de griffier op zijn beurt zou inventariseren, d.i. de lijst opmaken der verschillende stukken; hij diende enkel hun aantal na te gaan.

Het ontbreken van enige inventaris of het niet-vermelden erin van een stuk kon bijgevolg niet door de griffier worden goedge maakt.

Op deze tekortkoming stond evenwel geen sanctie; zoals hoger gezegd maakte zelfs een stuk, niet in de inventaris vermeld, regelmatig deel uit van de procedure: de enige vereiste door het artikel 20bis der wet van 25 februari 1925 (art. 3, § 4 der wet van 20 juni 1953) gesteld, was dat het door de advocaat bij het Hof van Cassatie of de griffier was genummerd en gekorttekend.

7. Om moeilijk te achterhalen redenen is hierin op 1 januari 1969 verandering gekomen.

Het artikel 1100 van het Gerechtelijk Wetboek beschikt immers:

« Benevens de stukken die bij het dossier van de rechtspleging werden gevoegd, mogen in het proces uitsluitend aangewend worden de stukken die voldoen aan de voorschriften van de artikelen 1097, 1098 en 1099, alsmede de akten van afstand of van hervatting van het geding, de akten van overlijden ingeval het overlijden de rechtsvordering doet vervallen, de machtigingen om te pleiten en

de stukken die overgelegd zijn ten bewijze dat de voorziening of de memorie van antwoord toegelaten is. »

Het valt onmiddellijk op dat deze beschikking essentieel verschilt van het artikel 20bis der wet van 25 februari 1925: teneinde in de procedure te worden aangewend dienen de stukken niet alleen door advocaat en griffier te worden genummerd en gekorttekend, zij dienen eveneens aan alle voorschriften der artikelen 1098 en 1099 te beantwoorden.

Het alternatief van de vroegere wet is dus verdwenen. Een nalatigheid van de indier der voorziening kan door de griffier niet worden goedge maakt.

Anderzijds werd het toepassingsveld der sanctie verruimd; een stuk dat niet voldoet aan de « voorschriften » van de artikelen 1098 en 1099, kan tijdens de procedure niet worden gebruikt.

Op het ontbreken van een inventaris en de controle ervan door de griffier, staat nu dezelfde sanctie als op het ontbreken van nummering en paraaf.

8. Betekent dit dat de stukken die niet werden geïnventariseerd, noch door de advocaat genummerd en gekorttekend, tijdens de procedure voor het Hof niet mogen worden gebruikt?

Gaat men uit van een exegetische interpretatie van de wettekst dan luidt het antwoord op deze vraag ongetwijfeld bevestigend.

Steunt men zich daarentegen op de ratio legis van de tekst, d.i. het beoordelen van voorziening en memories enkel aan de hand van de stukken die effectief samen met de voorziening werden neergelegd, dan is dergelijke strikte interpretatie uit den boze.

Zoals hierboven aangehaald kan de onbetwistbare vaststelling van deze neerlegging (en van haar datum) enkel uitgaan van de griffier.

In deze optiek zou een stuk dat door de advocaat bij het Hof van Cassatie noch genummerd, noch gekorttekend, noch geïnventariseerd is, doch waarvan de tijdige neerlegging werd vastgesteld door de griffier, regelmatig deel uitmaken van de procedure.

Of het Hof zich ten overstaan van de uitdrukkelijke tekst van het artikel 1100 van het Gerechtelijk Wetboek, met deze zienswijze zal kunnen verenigen, is evenwel alles behalve zeker.

René Butzler.

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 11 september 1967.

Voorzitter: M. van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: Ridder de Schaetzen.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Burgerlijke partij. — Voor de eerste maal in hoger beroep. — Regelmatigheid niet betwist. — Cassatiemiddel. — Niet ontvankelijk.

Eiser tot cassatie voert als middel aan dat de correctionele rechtbank in hoger beroep uitspraak heeft gedaan op de burgerlijke rechtsvordering van de verweerders, terwijl dezen zich niet burgerlijke partij hadden gesteld voor de eerste rechter.

Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de regelmatigheid van de stelling van burgerlijke partij voor de feitenrechter niet is betwist. Het middel is nieuw en derhalve niet ontvankelijk.

Demunter t./ Fontesse en Leroy.

Gelet op het bestreden vonnis, op 6 januari 1967 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Nijvel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 44 van het Wetboek van strafvordering, aangevuld bij het enige artikel van de wet van 3 juli 1957,

doordat het bestreden vonnis, dat gewezen is nadat de deskundige Goetghebuer op 20 oktober 1966 zijn verslag ingediend heeft, in zijn gronden naar dat verslag verwijst,

terwijl de deskundige Goetghebuer, die bij vonnis van de correctionele Rechtbank van 21 januari 1966 is aangesteld, op 29 maart 1966 aan de Voorzitter van de correctionele rechtbank een brief schreef waaraan hij zijn eedaflegging toevoegde, en in zijn verslag bevestigde op 29 maart 1966 de naar vereiste van de wet gedagtekende en ondertekende schriftelijke eedaflegging naar het Parket te hebben gezonden, de bedoelde eedaflegging de datum van 30 maart 1966 draagt en, de voormelde data van verzending van de eed en van de eedaflegging niet verenigbaar zijn zodat het voor het Hof onmogelijk is na te gaan op welke datum deze verzending en deze eedaflegging hebben plaatsgehad, en bijgevolg of de deskundige zijn schriftelijke eed aan de verzoeken overheid heeft gericht alvorens hij met de uitvoering van zijn taak begon;

Overwegende dat uit de processtukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de deskundige op 20 april 1966 met de uitvoering van zijn taak is begonnen en dat hij voordien, dit is ten laatste op 30 maart 1966, aan de verzoekende overheid het gedagtekend en ondertekend geschrift met zijn eedaflegging heeft gericht;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 67 van het Wetboek van strafvordering, doordat het bestreden vonnis uitspraak gedaan heeft op de burgerlijke rechtsvordering van de verweerders Fontesse en Leroy,

terwijl dezen zich niet burgerlijke partij hadden gesteld voor de eerste rechter; de eerste rechter zich bevoegd had verklaard en een vonnis had gewezen waardoor zijn rechtsmacht uitgeput was en op grond van artikel 67 van het Wetboek van strafvordering de burgerlijke partijen zich in die omstandigheden niet voor het eerst in hoger beroep burgerlijke partij kunnen stellen;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de regelmatigheid van de stelling van burgerlijke partij, waarvan sprake is in het middel, voor de feitenrechter niet is betwist;

Dat het middel nieuw en derhalve niet ontvankelijk is;

En overwegende wat de beslissing op de strafvordering betreft, dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT. — De stelling van burgerlijke partij moet geschieden voor de eerste rechter (R. Van Roye, «Manuel de la partie civile», nr. 158). Maar in principe zijn de regels betreffende de burgerlijke rechtsvordering niet van openbare orde (ibidem, nr. 141).

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 20 februari 1969.

Eerste voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Polet.

Eerste advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaten: Mrs. Van Ryn en Van Leynseele.

Betaling. — Toerekening. — Regel van art. 1254 B.W. — Toepasselijk op krachtens een wet verschuldigde interesten. — Ten onrechte geïnde belastingen. — Verplichting tot terugbetaling en verplichting tot betaling van interesten. — Een enkele verbintenis.

Art. 1254 B.W., naar luid waarvan de schuldenaar van een schuld die interest geeft, buiten de toestemming van de schuldeiser, de betaling die hij doet niet kan toerekenen op het kapitaal eerder dan op de interesten, maakt geen onderscheid tussen de schulden waarvoor de interesten verschuldigd zijn krachtens een overeenkomst en de schulden waarvoor de interesten verschuldigd zijn krachtens een wet.

De verplichting om het bedrag van ten onrechte geïnde belastingen terug te betalen en de verplichting om op de aldus geïnde bedragen moratoire interesten te betalen maken geen verschillende schulden uit, maar een enkele verbintenis die bepaald is bij art. 74, lid 5, van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, dat gewijzigd is bij art. 5 van de wet van 27 juli 1953.

N.V. Contibel t./ Belgische Staat.

Gelet op het bestreden arrest, op 4 mei 1966 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1253, 1254 van het Burgerlijk Wetboek, 74 van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen en 51 van het koninklijk besluit van 22 september 1937,

doordat het bestreden arrest, om te beslissen dat «de schuldenaar, ten deze de Staat, terecht zijn betalingen op het bedrag van de aanslagen veeleer dan op de interesten heeft toegerekend», overweegt dat artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing was, op grond dat de hoofdschuld van verweerder en zijn schuld uit hoofde van moratoire interesten niet één schuld uitmaken in de zin van deze bepaling, maar twee afzonderlijke schulden waarvan de schuldenaar krachtens artikel 1253 van het Burgerlijk Wetboek het recht heeft om, wanneer hij betaalt, te verklaren welke schuld hij wil voldoen,

terwijl artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek geen onderscheid maakt volgens de aard van de interesten die door een geldsom worden gegeven en de hoofdschuld en de schuld wegens interesten, zelfs wanneer het om moratoire interesten gaat, zodat ze in de zin van deze bepaling geen twee afzonderlijke schulden uitmaken, zodanig dat de wijze van toerekening die ze voorschrijft ten deze moest worden gevolgd;

Overwegende dat uit de bestreden beslissing blijkt dat het hof van beroep, bij arrest van 30 december 1960, aanslagen ten laste van eiseres gevestigd, nietig heeft verklaard en dat verweerder, ingevolge dit arrest, in 1961, 2.688.647 frank en 112.190 frank, vervolgens in 1963, 3.116.390 frank aan eiseres heeft betaald;

Overwegende dat, volgens de administratie van financiën, de in 1961 gestorte geldsommen het bedrag zijn van de belastingen waarvan het arrest van 30 december 1960 de terugbetaling heeft bevolen en de in 1963 gestorte

geldsom het bedrag is van de moratoire interesten die aan eiseres werden toegekend krachtens artikel 74, alinea 5, van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd op 15 januari 1948 ;

Overwegende dat eiseres betoogt dat de betalingen in 1961 gedaan in de eerste plaats op de interesten moesten worden toegerekend ;

Overwegende dat de schuldenaar van een schuld die interest draagt, buiten de toestemming van de schuldeiser, de betaling die hij doet niet kan toerekenen op het kapitaal eerder dan op de interesten.

Overwegende dat artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek, dat deze regel uitdrukt, geen onderscheid maakt tussen de schulden waarvoor de interesten verschuldigd zijn krachtens een wet ;

Overwegende dat de verplichting om het bedrag van ten onrechte geïnde belastingen terug te betalen en de verplichting om op de aldus geïnde bedragen moratoire interesten te betalen geen verschillende schulden uitmaken, maar een enkele verbintenis die bepaald is bij artikel 74, lid 5, van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, dat gewijzigd is bij artikel 5 van de wet van 27 juli 1953 ; dat deze verplichting een dubbel voorwerp heeft, maar dat de twee elementen die ze omvat voortspruiten uit hetzelfde rechtsfeit, namelijk de inning van belastingen die niet verschuldigd waren ;

Overwegende dat, door te beslissen dat artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek ten deze niet van toepassing is omdat de verplichting om de litigieuze belastingen terug te betalen en de verplichting om moratoire interesten te betalen niet dezelfde oorzaak zouden hebben, het arrest de zin en de draagwijdte van deze wetsbepaling miskent ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan ten einde dat erover zou worden beslist door de feitenrechter ;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 18 februari 1969.

Voorzitter : M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever : M. Busin.

Advocaat-generaal : M. Charles.

Belastingen. — Provinciale belasting op opslagplaatsen van schroot. — Beginsel van de gelijkheid voor de belasting. — Beoordeling van de opportuniteit.

Eiser tot cassatie beweert dat als een willekeurige belasting moet beschouwd worden de provinciale belasting op opslagplaatsen van schroot en gebruikte voertuigen, berekend naar de oppervlakte van de opslagplaats, met dien verstande dat alleen in aanmerking komen openluchtopslagplaatsen die aan de openbare weg aangelegd zijn of uit enig punt ervan zichtbaar zijn.

Het beginsel van de gelijkheid voor de belasting verbiedt niet bepaalde categorieën van burgers te treffen, op voorwaarde dat al degenen die zich in dezelfde feitelijke toestand bevinden gelijkelijk aangeslagen worden, wat ten deze het geval is.

Het behoort niet aan de rechterlijke macht de opportuniteit te beoordelen van de verordeningen die door de

provincies zijn uitgevaardigd in het kader van hun bevoegdheden.

Graff t./ Provincie Luik.

Gelet op het bestreden besluit, op 19 februari 1968 gewezen door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Luik ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6 en 112 van de Grondwet,

doordat de bestreden beslissing de provinciale belasting op opslagplaatsen van schroot en gebruikte voertuigen wettig verklaart die bij besluit van de provincieraad van 11 maart 1966 werd ingevoerd en bij het koninklijk besluit van 19 april daaropvolgend werd goedgekeurd, welke belasting berekend wordt naar de oppervlakte van de opslagplaats van schroot en gebruikte voertuigen, met dien verstande dat alleen in aanmerking komen openluchtopslagplaatsen die langs de openbare weg aangelegd zijn of uit enig punt ervan zichtbaar zijn, terwijl een dergelijke taks het beginsel schendt van de gelijkheid van de Belgen, inzonderheid inzake belastingen, in zover ze ten laste van sommige burgers een willekeurige belasting vestigt, terwijl er geen verband kan worden ontdekt tussen de belasting zelf en de voorwaarden van opeisbaarheid ervan ;

Overwegende, enerzijds, dat het beginsel van de gelijkheid vóór de belasting niet verbiedt bepaalde categorieën van burgers te treffen, op voorwaarde dat al degenen die zich in dezelfde feitelijke toestand bevinden gelijkelijk aangeslagen worden, wat ten deze het geval is ;

Overwegende, anderzijds, dat het niet aan de rechterlijke macht behoort de opportuniteit te beoordelen van de verordeningen die door de provincies werden uitgevaardigd in het kader van hun bevoegdheden ;

Dat het middel niet kan worden aangenomen ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 3 van de verordening van 11 maart 1966, goedgekeurd bij het koninklijk besluit van 19 april 1966, waarbij een provinciale belasting op de opslagplaatsen van schroot en gebruikte voertuigen wordt ingevoerd,

doordat de bestreden beslissing verklaart dat het feit dat de eigenaar van de bij de voornoemde verordening bedoelde opslagplaatsen van schroot en gebruikte voertuigen geen handelsactiviteit, zoals de verkoop van schroot of gebruikte voertuigen, heeft uitgeoefend, «hem op generlei wijze vrijstelt van de desbetreffende belasting»,

terwijl, luidens artikel 3 van voornoemde verordening, goedgekeurd bij het koninklijk besluit van 19 april 1966, de belasting verschuldigd is op de opslagplaatsen die aangelegd zijn door de «exploitanten», wat insluit dat de belasting enkel opslagplaatsen treft, die bestemd zijn tot de exploitatie van een handelsbedrijf, met uitsluiting van die welke voor eenvoudig particuliere doeleinde bestemd zijn ;

Overwegende dat zowel uit de inleiding van de verordening als uit het voorwerp en artikel 2 ervan blijkt dat de belasting verschuldigd is door de eigenaar van elke opslagplaats die aan de bij de verordening vastgestelde criteria beantwoordt ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT. — Zie Cass. 29 oktober 1968, R.W. 1968-1969, 979. Verg. Raad van State, 9 juni 1964, R.W. 1964-1965, 163.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

1e Kamer. — 11 maart 1969.

Voorzitter: M. Maréchal.

Raadsheren: MM. Sury en Van Leckwyck.

Advocaten: Mrs. Rogival en Derèze.

Beroepsgeheim. — Draagwijdte van art. 458 S.W. — Medische dossiers gedekt door beroepsgeheim. — Gerechtsdeskundige mag er geen kennis van nemen zonder toestemming van patiënt. — Nietigheid der expertise.

Een geneesheer, aangeduid als gerechtsdeskundige heeft zijn verslag opgesteld met behulp van gegevens die hij geput had uit medische dossiers van een kliniek. Deze waren hem niet medegedeeld met toestemming van de patiënt. Er is in dit geval schending van het beroepsgeheim.

Art. 458 S.W. voorziet op beperkende wijze de uitzonderlijke gevallen waarin de personen, die door staat of beroep bewaarders zijn van de hun toevertrouwde geheimen, deze geheimen soms moeten, soms mogen openbaren zonder dat daartoe de toestemming van de belanghebbende vereist weze, namelijk enerzijds wanneer de wet het hun gebiedt en anderzijds wanneer zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen.

Zowel de geneesheren als de leden van het bestuur en van het personeel, die in een kliniek toegang hebben tot medische dossiers zijn tot het beroepsgeheim gehouden, geen wet verplicht hen inlichtingen aan een gerechtsdeskundige bekend te maken. «Getuigenis afleggen in rechte» heeft slechts betrekking op de verklaringen gedaan aan de daartoe bevoegde rechterlijke overheid; een gerechtsdeskundige is niet bevoegd om getuigenissen op te nemen en deze macht kan hem evenmin opgedragen worden.

Het Hof verwerpt het verslag uit de debatten en beveelt een nieuw deskundig onderzoek.

N.V. La Nationale de Paris t./ Allard.

Herzien het arrest door dit hof geveld op 5 oktober 1966, waarbij het beroep ontvangen werd, het bestreden vonnis gedeeltelijk bevestigd werd en, alvorens verder recht te doen, een deskundig onderzoek bevolen werd;

Gelet op het gerechtsdeskundig verslag neergelegd op 24 augustus 1967 ter griffie van dit hof;

Overwegende dat uit dit verslag blijkt dat de expert zich, onder meer, gesteund heeft «op de stukken die berusten in het medisch dossier van D. Allard in de Sint-Rafaëlskliniek te Leuven, waar hij de 23e februari 1959 werd opgenomen voor behandeling van een osteomyelitis»;

Overwegende dat, in zijn antwoord op de eerste vraag van zijn opdracht, de deskundige de tegenstrijdigheid onderlijnt tussen enerzijds de «gegevens van de auto-anamnese zoals ze genoteerd werden op 20-02-1959 door de geneesheer-assistent van de Sint-Rafaëlskliniek», bij de opname van geïntimeerde en anderzijds hetgeen laatstvermelde aan hemzelf heeft verklaard;

Overwegende dat, op de tweede vraag, de expert vaststelt dat «uit het dossier van de Sint-Rafaëlskliniek blijkt dat deze littekens reeds bestonden op 23-2-1959», terwijl geïntimeerde ze toeschrijft aan de operatie die hij nadien in bewuste verplegingsinstelling onderging;

Overwegende dat de deskundige verder nog verklaart dat hij zelf kan zeggen dat er «ten minste drie episdes geweest zijn van acute opstoot van osteomyelitis», doch dat hij «de data ervan niet bepalen» kan, terwijl hij deze

bepalingen toch enkele regels verder vermeldt, zulks aan de hand van de inlichtingen die geïntimeerde aan de handelende geneesheer verstrekt had en die de gerechtsdeskundige blijkbaar in het medisch dossier van de Sint-Rafaëlskliniek aangetroffen heeft of zoniet van de handelende geneesheer van geïntimeerde verkregen heeft;

Overwegende dat niet bewezen wordt dat de handelende geneesheer of de Sint-Rafaëlskliniek deze bescheiden en inlichtingen aan de gerechtsdeskundige hebben medegedeeld met de toestemming van geïntimeerde, hun patiënt;

Overwegende dat, bij artikel 458 van het strafwetboek, op beperkende wijze de uitzonderlijke gevallen opgesomd worden waarin de personen die door staat of beroep bewaarders zijn van de hun toevertrouwde geheimen, deze geheimen soms moeten, soms mogen openbaren, zonder dat daartoe de toestemming van de belanghebbende vereist weze, namelijk enerzijds wanneer de wet het hun gebiedt en anderzijds wanneer zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen;

Overwegende dat onder die personen begrepen zijn de geneesheren en ook de leden van het bestuur en van het personeel die in een verzorgingsinstelling wegens hun beroepsbezigheden toegang hebben tot de bescheiden en inlichtingen die door het beroepsgeheim gedekt zijn, inzonderheid de medische dossiers der patiënten;

Overwegende dat geen wet hen verplicht bewuste geheimen aan een gerechtsdeskundige bekend te maken;

Overwegende dat de uitdrukking «in rechte getuigenis afleggen» slechts betrekking heeft op de verklaringen gedaan aan een daartoe bevoegde rechterlijke overheid; dat een gerechtsdeskundige niet bevoegd is om getuigenissen op te nemen en dat deze macht hem evenmin kan opgedragen worden;

Overwegende dat de door het geneeskundig geheim gedekte bescheiden en inlichtingen waarop de deskundige ter zake steunt derhalve niet in zijn bezit gekomen zijn in een der gevallen waar de wet zulks gebiedt noch ten gevolge van een getuigenis in rechte, doch slechts naar aanleiding van een ongeoorloofde schending van het beroepsgeheim; dat hij er dus op onrechtmatige wijze over heeft beschikt;

Overwegende dat, gelet op de nauwe vermenging tussen de verschillende gronden waarop de deskundige zijn advies steunt, onmogelijk uitgemaakt kan worden in hoever zijn oordeel beïnvloed werd door hogervermelde beoordelingselementen, met andere woorden of het gerechtsdeskundig evrslag dezelfde antwoorden op de gestelde vragen zou hebben verstrekt indien de expert over die elementen niet had beschikt;

Overwegende dienvolgens dat geen rekening kan gehouden worden met dit verslag, hetwelk uit de debatten dient geweerd te worden en het zich opdringt een andere deskundige met dezelfde opdracht te gelasten;

Om deze redenen,

Het Hof,

rechtdoende in voortzetting van zijn arrest van 5 oktober 1966,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

Alle andere besluiten verwerpend,

Verwerpt uit de debatten het verslag van de gerechtsdeskundigen, neergelegd op 24 augustus 1967 ter griffie van dit hof;

Beveelt een nieuw deskundig onderzoek;

Zegt dat de deskundige als opdracht zal hebben:

— Allard Denis, wonende Dorpstraat 28 te Wommersom, te onderzoeken,

— nadat hij met zorg alle desbetreffende dienstige inlichtingen ingewonnen zal hebben, en met inachtneming van artikels 317 en volgende van het wetboek van proces-

recht, een beredeneerd advies uit te brengen over de volgende punten :

1) Na de consolidering van de beenbreuk van Allard, is de wonde of een nieuwe wonde opengegaan met een ontsteking die op zijn negenjarige leeftijd genezen of schijnbaar genezen was ?

2) Nochtans, toen Allard ongeveer 14 jaar oud was en herhaaldelijk tot in het jaar 1954, is een wonde opengegaan met etterloop ?

3) Hebben deze feiten het risico vermeerderd dat de maatschappij ging dekken en waarom zij aan Allard de betaling ging toezeggen van 50.000 frank bij overlijden binnen de 14 jaren of bij permanente en volledige invaliditeit ontstaan binnen dezelfde periode ?

Mochten partijen niet overeenkomen binnen de wettelijke termijn omtrent de keuze van een deskundige, benoemt tot deskundige dokter G. Kettenmeyer, wonende te Brussel 5, Klauwaertselaan 33 ;

Behoudt de kosten voor.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN.

4 maart 1969.

Voorzitter : M. Fetters.

Referendaris : M. Vandenbergh.

Gerechtelijk Wetboek. — Verschijning van de partijen. — Rechtbank van Koophandel. — Vennootschap. — Vertegenwoordiger.

Naar luid van art. 728 gerechtelijk wetboek verschijnen de partijen voor de rechtbank van koophandel in persoon of bij advocaat, met de enige uitzondering dat zij ook mogen vertegenwoordigd worden door hun echtgenoot of een bloed- of aanverwant, houder van een schriftelijke volmacht en speciaal door de rechter toegelaten.

Andere vertegenwoordigers zijn uitgesloten : een rechtspersoon kan niet bij volmachthebber verschijnen.

Ten deze is de vertegenwoordiger van de eisende vennootschap geen wettelijk orgaan, maar alleen een statutair gevolmachtigde met een beperkte opdracht om haar in rechte te vertegenwoordigen : juist die opdracht kan op grond van art. 728 niet worden gegeven.

Les Assurances du Crédit t./ Dehertoghe.

Gezien de inleidende dagvaarding op 14 januari 1969 door gerechtsdeurwaarder R. De Groof, in dienstverblijf te Aarschot, betekend en strekkend tot veroordeling van verweerder tot betaling aan aanlegster van 68.189 fr. saldo dat verschuldigd blijft op een aangenomen en geprotesteerde wissel van 76.445 fr., samen met 472 fr. intresten en 221 fr. protestkosten.

Aangezien de voorafgaande vraag dient gesteld of aanlegster geldig kan verschijnen bij gezegde Heer Chevallier, die verklaart door haar afgevaardigd te zijn om haar in rechte te vertegenwoordigen op grond van een beaardslaging van haar beheerraad van 26 maart 1968, volgens akte van notaris J. Wattillon, in dienstverblijf te Namen (Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 10 april 1968, akte 661-7) ;

Aangezien luidens artikel 728 van het gerechtelijk wetboek « Op het ogenblik van de rechtsingang en later dienen de partijen in persoon of bij advocaat te verschijnen.

Voor de Vrederechter, de Rechtbank van Koophandel en de arbeidsgerechten mogen de partijen ook vertegenwoordigd worden door hun echtgenoot of een bloed- of aanverwant houder van een schriftelijke volmacht en speciaal door de rechter toegelaten.»

Dat luidens artikel 440 van hetzelfde wetboek voor al de gerechten behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, alleen de advocaten het recht hebben te pleiten.

Aangezien deze wetteksten duidelijk zijn : principieel verschijnen de partijen in persoon of bij advocaat met de enige uitzondering — behoudens de speciale regeling voor de arbeidsgerechten — dat voor de Vrederechter of de Rechtbank van Koophandel de partij schriftelijke volmacht kan verlenen aan haar echtgenoot of een bloed- of aanverwant speciaal door de rechter toegelaten ;

dat er geen gewag gemaakt wordt van andere vertegenwoordigers die dan ook uitgesloten zijn ;

Aangezien dan ook niet kan aanvaard worden dat rechtspersonen bij volmachthouders zouden verschijnen op het ogenblik van de rechtsingang of later, ook al worden zij als «bijzondere organen» gekwalificeerd in de beslissing van de beheerraad waarbij zij worden aangesteld.

Aangezien het blijkbaar tegen de wettelijke regeling zou indruisen dat, waar een fysieke persoon geen volmacht om in rechte voor hem te verschijnen, kan verlenen aan zijn boekhouder, diensthoofd of bediende, een rechtspersoon zulks wel zou kunnen doen en aan eender welke zijner bedienden of werknemers, ja zelfs derden, zoals zaakwaarnemers, dergelijke volmacht zou kunnen verlenen, om zagezegd als statutaire organen voor de vennootschap te verschijnen ;

Dat voor dergelijke bevoorrechte behandeling voor rechtspersonen, nergens een rechtsgrond voorhanden is.

Aangezien het ten onrechte is dat aanlegster tot staving van haar thesis verwijst naar artikel 34 van het Gerechtelijk Wetboek : «De betekening aan een rechtspersoon wordt geacht aan de persoon te zijn gedaan, wanneer het afschrift van de akte is ter hand gesteld aan het orgaan dat of de aangestelde die krachtens de wet, de statuten of een regelmatige opdracht bevoegd is om de rechtspersoon, zelfs samen met anderen, in rechte te vertegenwoordigen.»

Dat deze wettekst opgenomen onder de hoofding «Betekening en kennisgeving» niet noodzakelijk afbreuk doet aan art. 728 waarbij speciaal de verschijning der partijen, na dagvaarding, wordt geregeld ;

Dat uitlegging van een begrip dient gezocht onder de hoofding waar dit bijzonder in een wetboek wordt behandeld en niet waar er slechts terloops gewag wordt van gemaakt ;

Aangezien een rechtspersoon inderdaad handelt door zijn organen en geldig zijn verscheidene activiteiten aan bepaalde fysieke personen kan opdragen, hetzij bij de statuten hetzij bij latere beslissingen van de beheerraad ; dat het feit dat hij een fysieke persoon aanstelt om hem in rechte te vertegenwoordigen evenwel niet insluit dat deze ter zitting zal mogen verschijnen waar artikel 728 dit recht beperkt tot fysieke personen die zelf partij zijn en hunne echtgenoot of bloed- en aanverwanten ;

Aangezien het dan ook tevergeefs is dat aanlegster de gestelde vraag wil oplossen op grond van het handelsrecht en namelijk de wetten op de vennootschappen waarbij haar het recht wordt toegekend hare taken en ook hare vertegenwoordiging in rechte, aan fysieke personen op te dragen ;

dat de vraag die zich terzake stelt dient opgelost op grond van de wetten betreffende de rechterlijke inrichting, zijnde artikel 728 van het gerechtelijk wetboek en niet op grond van het vennootschappenrecht ;

Aangezien er overigens ernstig kan worden aan getwijfeld of door de afvaardiging die hem werd opgedragen, de vertegenwoordiger van aanlegster als haar «orgaan» kan worden aangezien ;

dat op grond van het vennootschappenrecht alleen als organen van de vennootschap kunnen worden aangezien : de algemene vergadering der vennoten (art. 70), de be-

heerraad (art. 53 en 54), de afgevaardigde-beheerder of zaakvoerder (art. 63), de commissarissen, de algemene raad en de vereffenaar ;

dat er wettelijk geen andere organen kunnen bestaan maar enkel gevolmachtigden voor de uitoefening van bepaalde bevoegdheden die hun worden toegekend ;

Aangezien de vertegenwoordiger van aanlegster aldus geen orgaan is van hare vennootschap maar alleen een statutair gevolmachtigde met beperkte opdracht ;

dat juist die opdracht, op grond van art. 728 van het gerechtelijk wetboek niet kan worden verleend ;

dat de vertegenwoordiger die aanlegster aanstelde niet met hare vennootschap vereenzelvigd is zodat zij niet kan beweren door hem in persoon op te treden ;

Aangezien zulks overigens ook blijkt uit de voorbereidende werken van het gerechtelijk wetboek ;

dat in het oorspronkelijk ontwerp was voorzien dat «gemachtigden» zouden bevoegd zijn om een partij te vertegenwoordigen (zie bl. 558, dokument 60 van de Belgische Senaat, zitting 1963-1964 van 10 december 1963) ; dat achteraf geoordeeld werd dat «geen andere gevolmachtigde ad litem dan de leden van de Balie mochten geduld worden» en derhalve het woord «gemachtigde» geschrapt werd (zie verslag Hermans bl. 121 over de behandeling van het ontwerp in de commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers) ;

Aangezien de feitelijke overweging van aanlegster evenmin opgaat waar zij er op wijst dat, op grond van haar maatschappelijk doel zelf de inning van schuldvorderingen voor haar een gewone en zelfs essentiële activiteit uitmaakt ;

dat dus «deze activiteit voortvloeit uit een algemene en dagelijkse politiek door haar beheerraad vastgelegd» ;

dat zulks geen reden is om aanlegster toe te laten hare menigvuldige schuldvorderingen, langs houders van volmachten te innen waar het blijkbaar de bedoeling was van de wetgever van het gerechtelijk wetboek dit recht te ontzeggen ;

Aangezien derhalve dient aanvaard dat aanlegster niet behoorlijk ter zitting vertegenwoordigd is door haar volmachtdrager ;

dat de zaak naar de algemene rol dient verzonden ;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Zegt voor recht dat aanlegster niet ter zitting kan vertegenwoordigd worden door de volmachthouder die zij hiervoor aanstelde en verzendt de zaak naar de algemene rol ;

Houdt de kosten aan.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN.

Kortgeding. — 24 januari 1969.

Voorzitter : M. Goris.

Referendaris : M. Van den Bossche.

Advocaten : Mrs. Vroman en Daeseleire.

Onrechtmatige mededinging. — Benamingen. — Vocalor en Bocalor.

Eiseres, eerste gebruikster van de benaming Vocalor, vordert dat aan gedaagde verboden wordt de benaming Bocalor te gebruiken.

Zo al het suffix Calor als gemeengoed kan bestempeld worden, geldt dat niet voor de prefixen Vo en Bo. Iedere handelaar mag zijn geslachtsnaam in zijn geheel

voor handelsdoeleinden gebruiken, maar het gebruik van een gedeelte ervan (Bo uit Van Bockstael) is maar geoorloofd als geen verwarring met een reeds bestaande benaming gesticht wordt. Ontegenzeggelijk gelijken de prefixen Vo en Bo zodanig op elkaar dat ze bij de cliënteel verwarring kunnen stichten.

N. V. Centrale Verwarming Vocalor t./ P.V.B.A. Bocalor.

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerster onmiddellijk verbod te horen opleggen om in haar maatschappelijke benaming, als fantasiebenaming, in haar briefwisseling, facturen, reclame, telefoonboek, adressenboek of op welke wijze ook nog verder gebruik te maken van de benaming Bocalor ;

Overwegende dat aanlegster, tot staving van haar eis, aanvoert dat zij sedert jaren handel drijft onder de benaming «Vocalor» ; dat haar handelsactiviteit bestaat in het installeren en onderhouden van centrale verwarming ; dat verweerster een vennootschap heeft opgericht onder de benaming «Bocalor» met hetzelfde maatschappelijk doel als aanlegster ; dat de benaming «Bocalor» verwarring sticht bij het cliënteel met de benaming «Vocalor» ; dat verweerster de benaming «Bocalor» in al haar handelsdocumenten gebruikt en aan deze oneerlijke handelspraktijken een einde dient te worden gesteld ;

Overwegende dat verweerster voorhoudt dat de benaming «Vocalor» bestaat uit de suffix «Calor» die niet voor privatieve toeigening vatbaar is en de prefix «Bo» zijnde de afkorting van de geslachtsnaam «Van Bockstael» ; dat iedere natuurlijke persoon het recht heeft zijn geslachtsnaam als handelsnaam te gebruiken ; dat verschillende firma's in centrale verwarming benamingen gebruiken als Samcalor, Eurocalor, Rexcalor, Technocalor, Twincalor, enz ;

Overwegende dat wanneer de suffix «Calor» als gemeen goed kan bestempeld worden, deze regel niet geldt voor de prefixen «Bo» en «Co» ; dat weliswaar iedere handelaar gerechtigd is zijn geslachtsnaam in zijn geheel te gebruiken voor handelsdoeleinden ; dat echter het gebruik van een gedeelte van de geslachtsnaam, zoals ter zake de twee letters B en O, slechts toegelaten is, wanneer deze benaming geen verwarring sticht met een reeds bestaande benaming ; dat ontegensprekelijk de prefixen «VO» en «BO» zodanig op elkaar gelijken, dat zij bij het cliënteel verwarring kunnen stichten ; dat de verwijzing door verweerster naar de verschillende benamingen met suffix «Calor» ter zake niet dienend is, dat het benamingen betreft van fabrikanten van ketels voor centrale verwarming en niet van installateurs van centrale verwarming, en deze derhalve niet in mededinging komen met aanlegster ;

Overwegende dat het bijgevolg behoort aan verweerster verbod op te leggen nog verder gebruik te maken van de benaming «Bocalor» ;

Overwegende dat diensvolgens de eis gegrond is ;

.....

NOOT. — Verg. Kooph. Brussel, 29 juni 1966, R.W. 1967-1968, 146 (Calor en Belgo-Calor).

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN.

Kort geding. — 2 mei 1968.

Voorzitter : M. Goris.

Referendaris : M. Van den Bossche.

Advocaat : Mr. Erdman.

Onrechtmatige mededinging. — Handelsbenaming «Haarhuis».

De samenvoeging van de twee tot het openbaar domein behorende woorden «haar» en «huis» tot de benaming «haarhuis» is niet origineel, en is alleen de aanduiding van de aard van de handelszaak die onder die naam geëxploiteerd wordt, zoals dat het geval is bij de woorden koffiehuis, meubelhuis en andere. Die benaming is niet voor privatieve toeëigening vatbaar en het gebruik ervan door een concurrent, met of zonder toevoeging van «Antwerpen», is geen daad van onrechtmatige mededinging.

P.V.B.A. Doublette t./ Promper.

Overwegende dat de eis ertoe strekt: 1° te horen bevelen dat verweerder ertoe gehouden is dadelijk de opschriften en reclames «Naarhuis» te verwijderen uit zijn zaken aan de Huidevetterstraat 29 en Frankrijklei 35; 2° verweerder verbod te horen opleggen in zijn publiciteit nog de woorden «Haarhuis Antwerpen» en de effigie van een goed gecoiffeerde dame in medaillonkader met boven en onderaan friesen te gebruiken; 3° de aanplakking en de publicatie in dagbladen van huidig bevel te bevelen;

Overwegende dat aanlegster, tot staving van haar eis, aanvoert dat zij in juli 1965 de uitbating is begonnen van een handelszaak in pruiken aan de Frankrijklei 61 onder de benaming «Haarhuis Antwerpen»; dat aanlegster in de pers publiciteit maakt met gebruik van deze benaming en met de weergave van afbeeldingen van portretten van goed gecoiffeerde dames, omlijst door een medaillonkader met boven- en onderaan friesen; dat verweerder sedert 19 maart 1968 een dergelijke zaak uitbaat in de Huidevetterstraat 29 en zich heeft laten inschrijven in het handelsregister onder de benaming «Haarhuis Internationaal Promper Walter»; dat verweerder in de Gazet van Antwerpen publiciteit voert met een effigie gelijkend op deze van aanlegster; dat verweerder daarenboven een handelszaak heeft geopend in de nabijheid van de zaak van aanlegster n.l. aan de Frankrijklei 35 en aldaar een neonuithangbord heeft aangebracht met de benaming «Haarhuis-Antwerpen»; dat verweerder de binneninrichting van zijn zaak heeft gecopieerd van aanlegster; dat verweerder door al deze praktijken verwarring sticht bij het cliënteel van aanlegster; dat op grond van het K.B. nr. 55 van 23 december 1934 aan verweerder verbod dient opgelegd deze oneerlijke mededinging voort te zetten;

Overwegende dat verweerder de vordering van aanlegster ten stelligste betwist;

Overwegende dat de benaming «Haarhuis» een samenstelling is van twee nederlandse woorden die ongetwijfeld tot het openbaar domein behoren; dat de samenvoeging van de woorden «haar» en «huis» geen originaliteit vormt en alleen een aanduiding is van de aard van de handelszaak die onder deze naam geëxploiteerd wordt, zoals dit ook het geval is bij de woorden koffiehuis, meubelhuis en andere; dat de benaming «Haarhuis» dan ook niet voor privatieve toeëigening vatbaar is; dat het gebruik van de benaming «Haarhuis» met of zonder de toevoeging van «Antwerpen» geen daad van oneerlijke mededinging uitmaakt;

Overwegende dat de publiciteit door verweerder in de Antwerpse pers gemaakt, een dame voorstelt omlijst door een medaillonkader die geen gelijkenis vertoont met de reclame, die aanlegster in de pers heeft doen verschijnen; dat immers door aanlegster twee medaillons worden weergegeven met portretten van goed gecoiffeerde dames en dit boven de afbeelding van een andere dame in groter formaat en zonder enige omlijsting; dat het geheel van deze publiciteit van aanlegster zodanig verschillend is van deze van verweerder, dat er bij het cliënteel van aanlegster geen verwarring gesticht wordt;

Overwegende dat er dan ook geen redenen voorhanden zijn om aan verweerder verbod op te leggen de benaming

«Haarhuis» te gebruiken en een einde te stellen aan de wijze van publiciteit van verweerder;

Overwegende dat diensvolgens de eis ongegrond is;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

5e Kamer. — 7 maart 1969.

Voorzitter: M. Aelterman.

Referendaris: M. Van Mallegheem.

Advocaten: Mrs. De Gezelle en Lercangée.

Verhogingsbeding. — Art. 1023 G.W. — Beschouwd als niet geschreven. — Van openbare orde. — Onmiddellijk van toepassing ook op overeenkomsten vóór het in werking treden van G.W.

Art. 1023 G.W. voorziet dat een beding tot verhoging, voorzien op de faktuur, voor het geval gebrek aan betaling aanleiding geeft tot gerechtelijke opvordering, als niet geschreven moet beschouwd worden.

Deze beschikking raakt de openbare orde. Zij dient dan ook onmiddellijk te worden toegepast, ook op overeenkomsten afgesloten voordat het nieuw G.W. van kracht werd.

Rouckhout t./ Baert.

De vordering strekt tot betaling van twee aanvaarde facturen dd. 29.2.1968 en 30.4.1968 ten bedrage respectievelijk van 14.008 frank en 27.075 frank voor levering van afsluitingspalen;

Deze beide bedragen werden na dagvaarding betaald;

De eiser vordert in zijn dagvaarding ook nog betaling van

1° een forfaitaire vergoeding van 20%, berekend op de gemelde factuurbedragen, hetzij de sommen van 2.800 F en 5.414 F, dit volgens art. 13 van zijn algemene verkoopsvoorwaarden;

2° de conventionele rente à 8% op deze factuurbedragen vanaf de respectievelijke data der facturen, die immers kontant betaalbaar waren, dit volgens art. 10 van dezelfde voorwaarden;

Deze beide aanspraken, alsmede de gerechtskosten, blijven in betwisting;

Verweerder laat nlk. gelden:

1° dat het verhogingsbeding op de facturen van de eiser afhankelijk wordt gesteld van een vordering in rechte, en als dusdanig een nietig strafbeding uitmaakt;

2° dat eiser aan de interesten zou hebben verzaakt doordat hij ze niet opvorderde in zijn aanmaningsbrief dd. 25.10.1968;

Beding tot verhoging:

Art. 13 van de algemene verkoopsvoorwaarden begint op beide facturen met de woorden: «Wanneer bij gebrek aan betaling een factuur aanleiding geeft tot rechterlijke opvordering enz...»

Ofschoon dit artikel op de factuur dd. 30.4.1968 verder voorziet dat de verhoging slechts verschuldigd zal zijn ingeval het verweer als ongegrond wordt afgewezen of de vraag tot uitstel van betaling wordt verworpen, lijdt het nochtans geen twijfel dat beide bedingen tot verhoging krachtens art. 1023 van de wet van 10.10.1967 inhoudende het Gerechtelijk Wetboek als niet geschreven moeten worden beschouwd;

Gemelde wetttekst zegt immers uitdrukkelijk «ieder be-

ding tot verhoging van de schuldvordering ingeval deze in rechte zou worden geëist, wordt als niet geschreven beschouwd» en moet krachtens art. 2 B.W.B., daar het uiteraard een beschikking is die de openbare orde raakt, onmiddellijk worden toegepast, ook op overeenkomsten afgesloten vóórdat de wet van kracht werd (zie De Page, Droit Civil t. I, nr. 231, meer bepaald lettera D, blz. 285);

De eis tot betaling van de sommen van 2.800 F en 5.414 F moet dan ook als ongegrond worden afgewezen;

Interesten :

Er kan ter zake bezwaarlijk worden verdedigd dat de eiser door zijn aanmaningsbrief dd. 25.10.1968 aan de moratoire interesten zou hebben verzaakt, althans voor het geval hij de factuurbedragen in rechte zou moeten op-eisen, gezien hij in deze brief uitdrukkelijk verwijst naar art. 10 van zijn algemene verkoopsvoorwaarden;

Verweerder betwist anderzijds geenszins de toepasselijkheid van deze verkoopsvoorwaarden, zodat de eis tot betaling der interesten dient te worden ingewilligd;

Gerechtskosten :

Nu eiser in elk geval heeft moeten dagvaarden om betaling te bekomen en de gerechtskosten geenszins verhoogd werden door de ten onrechte gevorderde bedragen, dient de verweerder het geheel van deze kosten te dragen;

Op die gronden,

De Rechtbank,

Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, Verklaart de vordering ontvankelijk en deels gegrond;

Veroordeelt de verweerder om aan de eiser de conventionele interesten à 8% te betalen vanaf 29.2.1968 op de som van 14.008 frank en vanaf 30.4.1968 op de som van 27.075 F, dit tot de dag van de werkelijke betaling;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding, voorlopig begroot op 1.102 frank, registratie- en expeditierechten niet inbegrepen;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs elk verhaal en zonder borgstelling.

BOEKBESPREKING

André MAST en Alfons VANDER STICHELE, Wetboek Publiek Recht met bijzondere wetten en besluiten, 1968, Story Scientia., losbl.

In de voortreffelijke serie der Belgische wetboeken, losbladig uitgegeven door de uitgeverij E. Story te Gent, is thans het «Wetboek Publiek Recht» verschenen, verzorgd door Prof. André Mast en Prof. Alfons Vander Stichele. Het is een boek waaraan men in de Vlaamse gewesten reeds sedert geruime tijd een grote behoefte gevoelde. Inderdaad, behalve de reeds erg verouderde uitgave der Staatswetten door Berta en Vandeveld, bezaten wij in de Nederlandse taal geen brede verzameling van publiekrechtelijke teksten.

De fantastische uitbreiding van de staatstussenkomst op alle mogelijke gebieden en de geweldige expansie van het administratief recht maakten dan ook een verzamelwerk zoals datgene dat ons hier geboden wordt, volstrekt onontbeerlijk en dringend noodzakelijk.

Eerst een woord over de uitgave. Dit boek neemt thans plaats in de serie wetboeken, met de er bijhorende bijzonderste wetten, waarin reeds het wetboek van koophandel verscheen verzorgd door Prof. Jan Ronse, het wetboek van strafrecht verzorgd door Prof. Prokureur-Generaal

J. Matthys en het gerechtelijk wetboek bezorgd door Prof. Marcel Storme. Dit nieuw wetboek Publiek recht vult thans deze merkwaardige reeks aan. Het heeft, zowel wat de uiterlijke verzorging betreft als wat de inhoud aangaat, dezelfde uitmuntende verdiensten als zijn voorgangers. Onder de Nederlandse tekst die in vette letter gedrukt wordt vindt men in cursieve letter de vermelding van de Franse teksten, wat zijn groot nut kan hebben in geval van betwisting. Verder worden deze teksten overvloedig gecommenteerd door de aanhaling van jurisprudentiële vermeldingen hoofdzakelijk van het Hof van Cassatie en van de Raad van State.

Het boek is ingedeeld in 2 onderscheiden afdelingen.

In het eerste deel vindt men de basiswetten van onze staatsordening nl. de grondwet, de provinciewet, de gemeentewet en de wetten op de Raad van State. Stippen wij aan dat bij de artikelen van de grondwet ook de teksten van de internationale verdragen die betrekking hebben op de grondrechten uitvoerig vermeld worden. Er wordt regelmatig verwezen naar de wetten die de grondwettelijke bepalingen hebben uitgewerkt.

Het tweede deel van het werk bevat de bijzondere wetten en besluiten die gerangschikt werd in chronologische volgorde. Een volledige inhoudstafel laat toe gemakkelijk te vinden wat men zoekt. De chronologische methode bij het vermelden van de teksten biedt voorzeker grote voordelen. Zij laat toe zich gemakkelijk rekenschap te geven van de evolutie van ons administratief recht en van het ontzaglijk opbouwend werk dat in de laatste jaren verricht werd.

De keuze die gedaan werd is volledig verantwoord en hoofdzakelijk afgestemd op de praktijk. Waar in sommige wetten of besluiten artikelen zonder belang waren geworden, werden ze weggelaten, doch al wat van enige betekenis dient geacht, is volledig gereproduceerd.

Een chronologisch register en een uitvoerige inhoudstafel vergemakkelijken ten eerste het gebruik van het boek. Wij dienen de heren Mast en Vander Stichele zeer dankbaar te zijn voor het lastige werk dat zij zich getroost hebben omdat zij daardoor een onbetaalbare dienst hebben bewezen aan allen die belang stellen in het publiek recht en op wier werktafel de thans verschenen verzameling blijvend zal aanwezig zijn.

René Victor.

Martin DENYS, De overheidsaansprakelijkheid bij verplichte vaccinatie. Een rechtsvergelijkende studie. Voorwoord van Cyr. CAMBIER, Brussel. Etabl. Emile Bruylant, 1968, 117 blz.

Dit werkje is een nieuw nummer dat verschenen is in de hoogstaande serie studiën, uitgegeven door het Interuniversitair Centrum voor Staatsrecht, waarin reeds zoveel belangrijke geschriften gepubliceerd werden.

De draagwijdte van dit boek reikt veel verder dan de titel zou laten vermoeden. Het is er de auteur niet enkel om te doen na te gaan in hoeverre de overheid aansprakelijk zou kunnen gesteld worden wanneer zich, bij de toepassing van de verplichte vaccinatie, ongevallen zouden voordoen. Dit probleem is eigenlijk slechts de aanleiding voor de schrijver om, aan de hand van een concreet geval, een onderzoek in te stellen betreffende de ontwikkeling van de overheidsaansprakelijkheid «zonder fout» in de landen der Europese gemeenschap. Het geschrift vormt aldus een zeer belangrijke bijdrage tot de algemene studie der aansprakelijkheid van de overheid.

In de eerste titel van zijn boek stelt de auteur een onderzoek in naar de rechtspraak in de landen der Europese Gemeenschap, hoofdzakelijk Duitsland, België en Frankrijk. Het spreekt vanzelf dat de acties tot schade-

vergoeding tegen de overheid, wegens ongevallen die voorkomen bij vaccinatie, uiterst zeldzaam zijn. Voor Duitsland haalt schrijver een viertal arresten aan, één van het Reichsgericht van 1937 en 3 van het Bundesgerichtshof respectievelijk van 1953, 1955 en 1957.

Voor België wordt het geval Houben - Maesen vermeld dat aanleiding gaf tot het druk besproken arrest van het Hof van Beroep van Luik van 3 november 1961, waarin de aansprakelijkheid van de overheid werd aanvaard, doch dat verbroken werd door het Hof van Cassatie, terwijl, na verzending, het Hof van Beroep te Brussel de actie verjaard verklaarde. Het Hof van Beroep te Luik gaf echter aan zijn arrest dat de overheid aansprakelijk verklaarde zeer interessante motiveringen.

Voor Frankrijk worden belangrijke arresten van de Raad van State en van de administratieve rechtbanken te Nantes en te Lyon bestudeerd, waarin, op andere gronden, de overheidsaansprakelijkheid voor ongevallen bij foutloze vaccinatie wordt aanvaard.

Voor Luxemburg, Italië en Nederland bleef de speurtocht van de auteur doorheen de jurisprudentie zonder gevolg.

Het resultaat van heel dit onderzoek komt er dus op neer dat niettegenstaande de afwezigheid van enige fout van het bestuur de Duitse en de Franse rechter toch de aansprakelijkheid van de overheid hebben aangenomen.

In de tweede titel van het werk zal nu nagegaan worden op welke grondslag deze jurisprudentie is gesteund.

Voor Frankrijk is het de leer van het risico en het beginsel van de gelijkheid der burgers tegenover de openbare lasten. Voor Duitsland is het de leer van de Aufopferungsanspruch.

De auteur wijdt nu belangrijke beschouwingen aan de vergelijking van deze beide rechtsfiguren en toont de verwantschap aan die tussen hen bestaat. Hij brengt hierbij ook nog in herinnering de arresten gevelde door het Belgisch Hof van Cassatie in 1960 betreffende burenhinder die het beginsel huldigen van het noodzakelijk evenwicht.

De principes op dewelke de verplichting van de overheid wordt gevestigd om ook de schade die zonder fout is toegebracht te vergoeden, wordt reeds teruggevonden in het oude recht zowel in Duitsland als in Frankrijk. Het onderzoek van de heer Denys leidt tot het besluit dat de overheid de plicht heeft alle schade te vergoeden, die zonder fout wordt toegebracht of zonder bijzonder gevaarlijke omstandigheden, doch die het gevolg is van een onvermijdelijke opoffering in het algemeen belang.

De monografie van de auteur vormt een gewichtige bijdrage tot de studie van het algemeen beginsel der overheidsaansprakelijkheid. Het zijn dergelijke onderzoeken, die de toepassing nagaan van de rechtspraak op een bepaald concreet geval, die er in hoge mate zullen toe bijdragen klaarheid te scheppen in het probleem der overheidsaansprakelijkheid, ook zonder fout, dat tot nog toe zozeer in het onzekere is gebleven.

René Victor.

EUROPEES RECHT

Juridische Informatie

van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Gemeenschappen

In de voorgaande informatienota worden verscheidene vraagstukken behandeld die de verhouding tussen het nationaal recht en het gemeenschapsrecht in het licht stellen. Dit gebeurt aan de hand van een concreet geval waarin art. 85 van het verdrag betreffende de overeenkomsten tussen de ondernemingen van toepassing is en waarin zich o.m. het vraagstuk stelt van de tegenstelling tussen de autoriteiten van een Lid-Staat en de Commissie van de EG ten opzichte van de toepassing door beide instanties van ditzelfde art. 85.

De verhouding tussen het nationaal recht en het gemeenschapsrecht komt op een andere doch even pregnante wijze aan de orde, wanneer ter beoordeling van dezelfde overeenkomst de toepassing van art. 85 door de Commissie komt te staan tegenover de toepassing van de nationale wetgeving betreffende de regeling van de mededinging. Dit laatste geval deed zich voor in de zaak 14/68, *Walt Wilhelm en anderen tegen het Bundeskartellamt te Berlijn*, waarin het Hof van Justitie heel onlangs uitspraak deed. De inhoud van dit arrest wordt hieronder beknopt weergegeven.

Onderhavige nota behelst eveneens de korte samenvatting van het arrest 23/68: *J.G. Klomp tegen de Inspectie der Belastingen te 's Gravenhage* waarin een uitlegging voorkomt van een bepaling van het Protocol betreffende voorrechten en immuniteiten van de EGKS.

I. Zaak 14/68: *Walt Wilhelm en anderen tegen het Bundeskartellamt te Berlijn*.

A. Inhoud.

Bij bevelschrift van 28 november 1967 had het Bundeskartellamt te Berlijn de beheerskomitees van 7 chemische

ondernemingen boeten opgelegd krachtens de Duitse wet van 27 juli 1957 tegen de mededingingsbeperkingen (GWB).

Deze ondernemingen waren op 18 juli 1967 onderling en met producenten van kleurstoffen uit andere Lid-Staten en uit derde landen overeengekomen vanaf 16 oktober 1967 een prijsverhoging toe te passen van 8 t.h. op de aniline. Tegen de veroordeling werd beroep aangetekend voor het Kammergericht-Kartellsenat.

Van haar kant had de EG-Kommissie reeds op 31 mei 1967 overeenkomstig art. 9, lid 3 en art. 3 van de Raadsverordening No 17, een procedure aangevat tegen vier van deze ondernemingen en tegen andere niet-Duitse anilineproducerende ondernemingen. Op grond van art. 15, lid 2 van voornoemde Raadsverordening kan de Commissie aan de betrokkenen eveneens geldboeten opleggen.

Aanvankelijk ging het voor de Commissie om het nazien van de verenigbaarheid van het Verdrag, van prijsverhogingen die in januari 1964 en januari 1965 hadden plaats gehad. Naderhand werd de verhoging van 16 oktober 1967 aan de grieven toegevoegd. Volgens de Commissie doen deze herhaalde prijsverhogingen aan het bestaan geloven van onderling afgestemde feitelijke gedragingen in de zin van art. 85, lid 1.

Voor het Kammergericht te Berlijn lieten de betrokken ondernemingen o.m. gelden dat het Bundeskartellamt onbevoegd was om op grond van het Duitse recht een procedure te voeren wegens een inbreuk die terzelfdertijd het voorwerp uitmaakt van een procedure voor de EG-Kommissie wegens schending van art. 85, lid 1.

Het Kammergericht stelde daarop, op grond van art. 177 van het Verdrag vier vragen aan het Hof van Justitie met betrekking tot de artikelen 5, 7 en 85 van het EEG-Ver-

drag en art. 9 van de Raadsverordening No 17 van 6 februari 1962.

B. Arrest van 13 februari 1969.

1. Betreffende de eerste en de derde vraag.

— Deze vragen kunnen als volgt worden geformuleerd: Is het, in aanwezigheid van een reeds door de Commissie overeenkomstig art. 14 van de Raadsverordening nr. 17 aangevatte procedure, met het Verdrag (de artikelen 85, leden 1 en 3, 3f) en 5 van het Verdrag, art. 9 van de Raadsverordening No 17 en de algemene beginselen van het gemeenschapsrecht) verenigbaar dat de nationale autoriteiten op hetzelfde feit de verbodsbepalingen toepassen van hun nationaal recht inzake overeenkomsten? Quid als men daarbij in ogenschouw neemt het risico van een verschillende juridische beoordeling van hetzelfde feit en de mogelijkheid van een verwringing van de mededinging op de gemeenschappelijke markt ten nadele van degenen die onderworpen zijn aan het betrokken nationale recht?

— Het arrest geeft volgend antwoord:

a) Art. 9 lid 3 van de Raadsverordening No 17 is slechts van toepassing als de autoriteiten van de Lid-Staten bevoegd zijn om rechtstreeks de artikelen 85, lid 1 en 86 toe te passen bij gebrek aan een akte van de Commissie. Het valt buiten beschouwing wanneer deze autoriteiten de toepassing vervolgen niet van de gezegde verdragsartikelen maar van hun nationaal recht.

b) Het nationaal- en het gemeenschapsrecht inzake overeenkomsten beschouwen deze overeenkomsten vanuit verschillende oogpunten. Het gemeenschapsrecht (art. 85) bekijkt ze om reden van de belemmeringen die er uit kunnen voortspruiten voor de handel der Lid-Staten, en de nationale wetgevingen, geïnspireerd door eigen interne overwegingen, beschouwen ze alleen in dit eigen kader.

Ingevolge de eventuele onderlinge afhankelijkheid van de betrokken economische verschijnselen en juridische toestanden kan weliswaar het onderscheid tussen de twee aspecten niet in alle gevallen als maatstaf dienen voor de afbakening van de bevoegdheden. Dit sluit in dat in beginsel een overeenkomst voorwerp kan zijn van twee procedures naast elkander, hetgeen overigens bevestigd wordt door art. 87, lid 2, e dat de Raad machtigt de verhouding vast te stellen tussen de nationale wetgevingen en de gemeenschapsregels inzake mededinging, waaruit volgt dat in beginsel de nationale autoriteiten eveneens een geding kunnen voeren met betrekking tot de toestanden die het voorwerp kunnen zijn van een beslissing van de Commissie.

c) In de mogelijkheid van de dubbele procedure schuilt een gevaar voor konflikt tussen de nationale en de gemeenschapsregels inzake overeenkomsten. Daarom beslist het Hof: De toepassing van de nationale wetgeving naast deze van de gemeenschap is slechts toelaatbaar voor zover zij geen nadeel berokkent aan de eenvormige toepassing, in geheel de gemeenschappelijke markt, van de gemeenschapsregels inzake overeenkomsten en aan de volle werking der akten die in toepassing van deze regels tot stand zijn gekomen. Een andere oplossing zou onverenigbaar zijn met de doelstellingen van het Verdrag (art. 2) en het karakter van de regels betreffende de mededinging (art. 85).

Bij deze stellingname wordt de volgende bewijsvoering ontwikkeld:

1) Art. 87, lid 2, e bevestigt het voorrangskarakter van het gemeenschapsrecht omdat de macht om de verhouding vast te stellen tussen de nationale wetgeving en het gemeenschapsrecht inzake mededinging toegekend werd aan een instelling van de Gemeenschap.

2) Het EEG-Verdrag heeft een eigen juridische orde geschapen die in het juridisch stelsel der Lid-Staten geïntegreerd is en opgelegd wordt aan hun rechterlijke instanties. Het zou strijdig zijn met de natuur van zulk stelsel toe te laten dat de Lid-Staten maatregelen nemen of in stand houden die de nuttige werking van het Verdrag in het gedrang kunnen brengen. Inderdaad de gebiedende kracht van het Verdrag en van de akten genomen voor de toepassing ervan zou, door de werking van nationale wetten, kunnen verschillen van de ene Lid-Staat tot de andere zodat de werking van het gemeenschapsstelsel belemmerd wordt en de verwezenlijking van het doel van het Verdrag in gevaar wordt gebracht. Konflikten tussen de gemeenschapsregel en de nationale regels inzake overeenkomsten moeten derhalve opgelost worden door de toepassing van het beginsel van de voorrang van de gemeenschapsregel (1).

In toepassing van dit beginsel neemt het Hof bijgevolg aan dat:

— Ingeval de nationale beslissingen ten opzichte van een overeenkomst onverenigbaar zouden blijken te zijn met een beschikking getroffen door de Commissie, de nationale autoriteiten gehouden zijn de werking van deze beschikking te eerbiedigen;

— Ingeval in de loop van de nationale procedure de mogelijkheid naar voor komt dat de beschikking waardoor de Commissie een einde zal stellen aan een aan gang zijnde procedure betreffende dezelfde overeenkomst zich zou kunnen verzetten tegen de werking van de beslissing der nationale autoriteiten het aan deze laatste toekomt om de passende maatregelen te nemen. Het antwoord van het Hof op de genoemde vragen luidt dus: voor zover een verordening aangenomen krachten art. 87, lid 2, e van het Verdrag er niet anders over heeft beschikt kunnen de nationale autoriteiten tegen een overeenkomst opkomen in toepassing van hun nationale wet, zelfs wanneer het onderzoek van de positie van deze overeenkomst ten opzichte van de gemeenschapsregels hangende is voor de Commissie, onder voorbehoud evenwel dat dit aanwenden van het nationaal recht geen nadeel berokkent aan de volle en eenvormige toepassing van het gemeenschapsrecht en aan de werking van zijn uitvoeringsakten.

2. Betreffende de tweede vraag.

Verzet het risico van een dubbele sanktie zich niet tegen het toelaten van de twee procedures voor eenzelfde feit? Het Hof oordeelt dat de mogelijkheid van een kumulatie van sankties niet van aard is om de toelaatbaarheid uit te sluiten van de twee naast elkaar gevoerde procedures die verschillende oogmerken nastreven.

Als evenwel een dubbele procedure moest leiden tot een kumulatie van sankties dan brengt een algemene eis van billijkheid, zoals deze overigens uitdrukking heeft gevonden in art. 90, lid 2 in fine van het EGKS-verdrag, mede dat er bij de vaststelling van een sanktie rekening wordt gehouden met elke vroegere strafrechterlijke beslissing.

3. Betreffende de vierde vraag.

Is het verenigbaar met art. 7 van het verdrag dat de bevoegde nationale autoriteit strafmaatregelen neemt uitsluitend voor de eigen onderdanen en hen derhalve in een nadelige positie plaatst ten overstaan van de onderdanen van andere Lid-Staten die zich in een gelijkaardige toestand bevinden?

Het Hof antwoordt dat art. 7 van het Verdrag aan de Lid-Staten verbiedt hun recht inzake overeenkomsten op een verschillende wijze toe te passen om reden van de nationaliteit van de betrokkenen. Art. 7 slaat echter niet op het verschil van behandeling dat voortkomt uit de ver-

schillen die tussen de wetgevingen der Lid-Staten bestaan vanaf het ogenblik dat deze wetgevingen alle personen die onder hun toepassing vallen treffen volgens objectieve maatstaven en zonder onderscheid van nationaliteiten.

II. Zaak 23/68 : J.G. Klomp tegen Inspektie der Belastingen te 's Gravenhage.

A. Inhoud.

Van J.G. Klomp, ambtenaar van de Hoge Autoriteit der EGKS, werkzaam te 's Gravenhage, waar hij ook woonachtig is, werd over het jaar 1959 bij aanslag van 30 november 1961 een betaling gevorderd van een premie ad fl. 300,— ingevolge de nederlandse ouderdomswet van 31 mei 1956.

Betrokkene weigerde de betaling daar de premie niet zou mogen berekend worden op grondslag van zijn inkomen als ambtenaar van de EGKS. Hij steunde daartoe op art. 11 b) van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de EGKS. (2).

Zijn klacht bij de Inspektie van Belastingen werd afgewezen waarop hij beroep instelde bij het Gerechtshof te 's Gravenhage.

Het Gerechtshof stelde op grond van art. 177 van het Verdrag aan het Hof van Justitie een vraag om uitlegging van art. 11 b) van genoemd protocol.

B. Arrest van 25 februari 1969.

De vraag luidt: Moet onder « alle belastingen op hun salarissen en emolumenten, door de Gemeenschap uitbetaald » geacht worden mede begrepen te zijn een premie geheven krachtens de (Nederlandse) Algemene Ouderdomswet?

Het Hof stelt eerst vast dat het in het kader van een prejudicieel beroep niet bevoegd is in een beoordeling te treden van de kenmerken van een krachtens een nationale wetgeving verschuldigde bijdrage. Dit oordeel is voorbehouden aan de nationale rechter die het Gemeenschapsrecht op het voor hem aanhangige geding heeft toe te passen.

Het Hof is echter wel bevoegd de bepalingen van het Protocol uit te leggen teinde de nationale rechter in staat te stellen om het gemeenschapsrechtelijk voorschrift op de juiste wijze toe te passen ten aanzien van de omstrede premieheffing.

Het Hof oordeelt vervolgens dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen een belasting, geheven ter voorziening in de algemene behoeften van de overheid en een premieheffing bestemd ter financiering van een stelsel van sociale zekerheid, ook al vindt zodanige premieheffing plaats op een wijze, ontleend aan de inning van belasting-schulden. Er bestaat dus geen bezwaar dat bij de vaststelling van de bewuste premie rekening wordt gehouden met de door de Gemeenschap uitbetaalde salarissen en emolumenten.

Het Hof antwoordt derhalve op de vraag: Een premieheffing, bestemd ter financiering van een stelsel van sociale zekerheid, vormt geen belasting in de zin van art. 11 b) van het Protocol betreffende voorrechten en immuniteiten van de EGKS, ook al vindt zodanige premieheffing plaats op een wijze ontleend aan de inning van belasting-schulden.

Het Hof laat de niet gestelde vraag onverlet of een ontheffing van betaling wellicht zou moeten plaats vinden op grond van gemeenschapsrechtelijke of nationale voorschriften die een verplichte aansluiting bij een nationaal stelsel van sociale zekerheid willen voorkomen voor zover de betrokkenen reeds dwingend onderworpen zijn aan een overeenkomstig regiem door de Gemeenschappen ingesteld.

(1) De voorrang van het gemeenschapsrecht op de nationale wetsvoorschriften werd eveneens duidelijk aangetoond in het arrest 6/64, *Flaminio Costa tegen ENEL*.

(2) Tekst van art. 11 van het Protocol (toepasselijk ten tijde van het ontstaan van het geding :

De leden van de Hoge Autoriteit en de functionarissen van de Gemeenschap zijn op het grondgebied van iedere deelnemende Staat en welke nationaliteit zij ook bezitten,

a) ...

b) vrijgesteld van alle belastingen op hun salarissen en emolumenten, door de Gemeenschap uitbetaald ;

c) ...

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie van de Balie te Gent.

Voordracht Prof. Binsbergen.

De Vlaamse Conferentie heeft haar jaarlijkse voordrachtenreeks geopend met Prof. Binsbergen, hoogleraar aan de Universiteit te Utrecht, die op 28 februari 1969 in de salons van de Bank van Brussel kwam spreken over: «Politiek cabaret en belediging van gezagsdragers».

In zijn welkomwoord wees de voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr. Marcel Storme, er op dat dit onderwerp aan de orde van de dag is, niet alleen in Nederland maar ook bij ons, al komt in Vlaanderen het politiek cabaret moeilijk op dreef.

Zoals elk rechtgaand jurist trachtte prof. Binsbergen eerst een definitie te geven van wat cabaret eigenlijk is: «lichte vermaakunst met afwisseling van dans, voordracht en muziek, iets hoger dan variété».

Het politiek cabaret behandelt op een luchtige wijze actuele binnen- en buitenlandse politieke gebeurtenissen of zelfs gewone alledaagse min of meer potsierlijke voorvallen welke politiekers zijn overkomen.

Politiek cabaret treft alle politici zonder onderscheid. Het zoekt de leiders in hun persoonlijkheid zelf, hun klein- of zelfs grootmenselijke karaktertrekken. Het slaat en het zalft. Het staat niet in dienst van een partij of een wel bepaalde ideologie, want dan is het niet langer cabaret maar wordt het propaganda.

De oorzaak van het tegenwoordige succes van dit genre vindt prof. Binsbergen in de democratisering van het politieke leven. Moppen die vroeger in de ministeriële bureaux bleven hangen doen nu een brede ronde.

De staats- of bewindslieden verschijnen voortdurend op de beeldbuis en het is niet meer over mijnheer de president dat men het heeft maar wel tout court over Charles, of Gaston (enz.), over de man zelf in kwestie. De vele politieke moppen, zoet of zout, zijn veelal een vermenging van persoonlijke eigenschappen van de betrokkene of van situaties waarin hij is geraakt met de politieke gebeurtenissen, grote of kleine politiek.

Wel is het soms moeilijk de grens te trekken tussen scherts en schimp, karikatuur en belediging. Toch zijn de meeste politici wel op politiek cabaret gesteld en zij verkiezen in hun hemd te worden gezet liever dan onopgemerkt te blijven. Strafsancties wegens belediging van gezagsdrager bij politiek cabaret zijn dan ook zeldzaam. Het is toch wel kenmerkend voor goed politiek cabaret dat de meest vlijmscherpe spot telkens door humor wordt gemilderd en dat niet het ambt, maar de wijze van uitoefening wordt gehekeld.

Deze boeiende voordracht, vol levensfilozofie, werd ten eerste op prijs gesteld. In naam van alle aanwezigen mocht de voorzitter Mr. Marcel Storme, zijn collega dan-

ken en feliciteren voor zijn sprankelend exposé. Op de receptie, nadien aangeboden door de Bank van Brussel, was er stof voor moppen te over.

Voordracht Beuve-Méry

Meer dan ooit klemmt het probleem van de berichtgeving. Worden wij objectief voorgelicht? Welk nieuws bereikt ons langs pers, radio en T.V.? Wie beheerst deze media en wat tracht men ermede te bereiken? Onder de titel: «Le droit d'information de l'homme moderne» kwam op 13 maart 1969, de directeur van de gekende Franse krant «Le Monde», de heer Beuve-Méry, over al deze problemen een voordracht houden te Gent, op initiatief van de Vlaamse Conferentie. Als jurist met internationale ervaringen, en als directeur van een krant met internationale standing, zijn er weinigen zo goed geplaatst als de heer Beuve-Méry om de berichtgeving in al haar aspecten, juridische, technische, economische en morele, voor de buitenstaander toe te lichten.

Voor Beuve-Méry is het recht op nieuws een natuurrecht, daar de berichtgeving voor de moderne mens een levensnoodzakelijkheid is geworden. Dit recht raakt elkeen in zijn persoonlijkheid en behoort tevens tot het openbaar leven. De uitoefening ervan is ongemeen moeilijk, zowel wegens de technische middelen waarover men moet beschikken als wegens het menselijk tekort tot de volledige waarheid te komen. De berichtgever moet de vrijheid bezitten alle nieuws bekend te maken en tevens voldoende oordeel des onderscheids hebben om over het nut en de gepastheid van de openbaarmaking te beslissen. Winstbejag of geldnood bedreigen voortdurend de onafhankelijkheid van de dagbladuitgevers. De bijééntrekking van verschillende dagbladen in één hand belet neutrale nieuwsverspreiding. In de rechtstreekse tussenkomst van het landsbestuur ziet Beuve-Méry geen heil. Elke regering heeft haar eigen politiek en wie of wat beslist uiteindelijk wat 's lands belang is?

Wel wordt overal de nood aan een moderne wetgeving inzake nieuwsverspreiding scherp gevoeld omdat thans, meer dan vroeger, de enkeling gevaar loopt door de jacht op nieuws in zijn persoonlijkheid miskend te worden en anderzijds de nieuwsmedia zelf bedreigd worden door de macht van de reclame waaraan zij zelf met handen en voeten gebonden liggen.

Wanneer de berichtgeving louter als koopwaar wordt beschouwd is de persvrijheid bedreigd, want dan zijn de perslui het koopvee.

Is het niet vernederend voor de journalisten te moeten vernemen dat bij de opslorping van hun krant door een of andere trust, zij zelf, en dan nog in het beste geval, met de inboedel zijn overgenomen? Er moet dan ook, aldus Beuve-Méry, een middel gevonden worden om de vrijheid en onafhankelijkheid van de nieuwsmedia te verzekeren. Hij denkt hierbij aan een soort stichting, waarbij alles in gemeenschap toebehoort aan de redactie.

Dat de opkomst van het publiek voor deze uitzonderlijke voordracht zeer groot was, zal niemand verwonderen. De vergaderzaal van de Kredietbank was werkelijk te klein en velen hebben anderhalf uur mogen rechtstaan.

Gelukkig bracht de receptie aangeboden door de Kredietbank de nodige verfrissing om verrijkt en ontspannen weer huiswaarts te keren. Iedereen erkende volmondig dat het een ganse prestatie is geweest van de voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr. Marcel Storme, om Sirius naar de Gentse regionen te laten nederdalen.

Geert Baert.

MEDEDELINGEN

Universiteit te Leuven.

Rechtsfaculteit - Instituut voor Handelsrecht.

Seminar on commercial agency, distribution agreements and related problems of licensing in the law of the E.E.C. countries and of the European Community.

Hoe zal de producent zijn waar bij de consument brengen? Zal hij een beroep doen op handelsagenten of gaat de voorkeur naar zelfstandige verdelers of eventueel naar rechtstreekse marktpenetratie? In welke mate wordt de beslissing hieromtrent beïnvloed én door de nationale regelingen van de E.E.G.-landen betreffende handelstussenpersonen én door het gemeenschapsrecht? Dit was het onderwerp van het derde seminarie sedert 1968 dat onder leiding van professor W. van Gerven werd ingericht door het Instituut voor Handelsrecht van de rechtsfaculteit van Leuven Nederlands. Zestig juristen en bedrijfsleiders kwamen voor die gelegenheid van 19 t/m 22 maart 11. te Knokke bijeen, waar naast deelnemers uit de zes E.E.G.-landen ook vertegenwoordigers uit Groot-Brittannië, Zwitserland en de Verenigde Staten aanwezig waren.

In zijn inleidende toespraak over «De Amerikaanse aanwezigheid in Europa» wees de Minister van Wetenschappelijke Programmatie, T. Lefèvre, op het leerrijke succes van de Amerikaanse investeringen alsook op hun gunstige markteconomische, monetaire en technologische invloed. Last but not least waarschuwde hij evenwel voor de niet denkbeeldige negatieve aspecten zoals het bemoeilijken van de oprichting van Europese ondernemingen, gevaar voor kapitaal outflow, uitsluitend Amerikaanse management en technologische leiding. Meteen was ook het Europees klimaat geschetst waarin de nationale regelingen dienden gesitueerd.

In een eerste benadering werd het nationaal statuut bestudeerd dat de respectievelijke E.E.G. partners aan de handelsagent en de zelfstandige verdeler reserveren. Als sprekers waren specialisten uit de betrokken landen uitgenodigd: E. Gutt, professor aan de V.U.B.; E. Jacquemaire, adviseur voor Europa bij Cleary, Gottlieb, Steen & Hamilton, Parijs; K.P. Mailänder, advocaat te Stuttgart; G.M. Ughi, advocaat te Milaan; B. Baardman, juridisch adviseur bij Unilever, Rotterdam.

Waar België zich terzake van handelsagentuur nog hoofdzakelijk steunt op de regels van het algemeen contractrecht, met uitzondering van de wet van 30 juli 1963, betreffende de handelsvertegenwoordiger, bestaat in de andere landen een daadwerkelijke wettelijke bescherming van de handelsagenten. De zelfstandige distributieovereenkomst vormt daarentegen een terrein waar grotendeels contractuele vrijheid heerst (zie nochtans de Belgische wet van 27 juli 1961) althans voor zover het nationaal kartelrecht geen beperkingen oplegt.

Bij de wet of bij door de wet bekrachtigde collectieve overeenkomst, zoals in Italië, werd, vooral op het stuk van de handelsagentuur, een stel minimum waarborgen uitgewerkt inzake commissieloon, delcredereplicht, exclusiviteit, opzegtermijnen en opzegvergoedingen niet concurrentieclausules enz...

In die mate kan gezegd worden dat er uniformiteit bestaat. Maar eenmaal dat men de onderscheiden waarborgen gaat vergelijken komt men tot een kleurrijke variëteit van opzegtermijnen, de opzegvergoeding bepalende factoren enz...

Zelfs bij de omschrijving van de begrippen handelsagent en zelfstandige verdeler is uniformiteit zoek. Rekening dient gehouden met het nationale streven tot bescherming van de economisch zwakkeren door associatie van hun statuut met dit van de handelsvertegenwoordiger, waardoor de grens tussen beide begrippen labiel wordt, zoals bijv. in Frankrijk de aflijning tussen enerzijds de «agent commercial» en anderzijds de «Voyageurs, Représentants et Placiers».

Het nationale individualisme terzake bereikt dan een soort hoogtepunt wanneer zoals in Frankrijk, een stel administratieve formaliteiten in de zin van registratie, toelatingen en vergunningen terzake van deviezen- en prijsreglementering de complexiteit nog komen vergroten. De fiscale wetgeving is evenmin van aard om het probleem van de bedrijfsleider te vereenvoudigen. Naast B.T.W. of overdrachtstaksbeslommeringen, dient hij rekening te houden met fiscale gevolgen van een «établissement stable».

Als een gulden regel voor partijen en voornamelijk voor de producent kan men bij wijze van conclusie stellen dat het aangeraden is door een of meerdere specialisten een geschreven overeenkomst te laten opmaken. Aldus kan de producent, voor zover afwijkende regelingen toegelaten zijn, zijn eigen positie beveiligen voor het geval dat betwisting ontstaat. Desnoods kan een clausule van wetskeuze worden ingelast, zonder dat dit evenwel een absolute garantie is.

Vervolgens werd het distributieproces in E.E.G. kartelrechtelijk perspectief geprojecteerd.

Sinds de Commissie in haar mededeling van 24 december 1962 terzake van handelsvertegenwoordiging een criterium gaf met het oog op de beperking van de toepassingen van artikel 85 E.E.G.-verdrag tot distributieovereenkomsten is het probleem van de aflijning van de begrippen niet vereenvoudigd. Hierbij aansluitend besprak de heer C. Tessin, advocaat te Bonn, o.m. de groepsexemptie van verordening 67/67 in het licht van de recente rechtspraak van het Europese Hof van Justitie. H.W. Wertheimer, juridisch en economisch adviseur bij Philips, Eindhoven, belichtte in het bijzonder het vraagstuk van de licentieovereenkomsten in het raam van de mededeling van de Commissie van 24 december 1962, van artikel 4 (2) (2) b van verordening nr. 17 en eveneens van verordening 19/65.

R.C. Barnard, Resident partner bij Cleary, Gottlieb, Steen & Hamilton, Washington D.C., sloot hierbij aan met een onderzoek naar de invloed van het Amerikaans belastings- en kartelrecht, voornamelijk sinds in de V.S. een scherpere deviezenreglementering werd uitgevaardigd en een zwaardere belastingsdruk weegt op winsten van buitenlandse oorsprong. Tot besluit van deze faze gaf E.M.J.A. Sassen, lid van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, een overzicht van het gestadige streven van de Commissie met haar beperkte middelen tot realisatie van een Europese markt met mededigingskrachtige ondernemingen. Hij besprak in dit verband de politiek van de Commissie tot verzoening enerzijds van de bevordering van de samenwerking tussen ondernemingen en anderzijds van het beveiligen van de mededinging.

Aan de hand van een concreet uitgewerkte case werd in een derde faze een paneeldiscussie gehouden over het fiscaal en kartelrechtelijk aspect van ondernemerssamenwerking en concentratie waaraan deelnamen, T. Claeys, juridisch adviseur bij Monsanto Europe; K. Newes, associate Baker, McKenzie & Hightower; J. van Hoorn, directeur bij het Internationaal Bureau voor Fiscale Documentatie; J. Thiesing, juridisch adviseur bij de Commissie. Tot slot van het seminarie, hield professor G. Van

Hecke, Dekaan van de rechtsfaculteit enkele slotbeschouwingen.

G. Vidts.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor sociaal recht · jg. 1969 - nr. 1:

Claeys Bouuaert I., Bijzonderheden omtrent de bevoegdheid van het Hof van Beroep in fiscale zaken.

Tijdschrift voor Notarissen · jg. 1969 - nr. 3:

De Broeck G., De sociale wetgeving in 1968. — Trachte M.G., Du règlement volontaire des conflits du travail.

Tijdschrift van de Vrederechters · jg. 1969 - nr. 2:

Koninklijke Vrederechtersbond: vergadering gehouden te Brussel op 27 januari 1969.

De Gemeente · jg. 1969 - nr. 3:

Jaarlijkse Algemene Vergadering van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten en van haar afdeling «Openbare Onderstand». — Delbecq Ch., De vordering van de rijkswacht door de burgemeester, voor het behoud of het herstel van de openbare orde. — Het huisvuilverwerkingsprobleem. — Maes R., Parlementaire kroniek. — Verhasselt J., Verzorg uw taal.

Nederlands Juristenblad, jg. 1969 - nr. 13:

Goudsmit C.J., De positie van de advocaat in het strafproces. — Westerouen van Meeteren G.N., Kelsen en geen einde. — Luiking H.F.W., Benoeming in ridderorden en dragen van tekens daarvan.

nr. 14:

Tammes A.J.P., Het Internationale Hof en de verdelende gerechtigheid. — Bondam P.A.C., Verhoor door de kantonrechter nopens verlenging van terbeschikkingstelling. — Memorie van antwoord auteurswet ingediend. — Pronk B., Preventieve hechtenis.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1969 - nr. 5034:

Treurniet W.C., Het geheimzinnige spaarbankboekje. — Beyerman J.J., Notariële dienstweigering.

nr. 5035:

Vermeyden J., Aansprakelijkheid van het ziekenhuis voor beroepsfouten van de aan het ziekenhuis verbonden medici (I).

nr. 5036:

Vermeyden J., Aansprakelijkheid van het ziekenhuis voor beroepsfouten van de aan het ziekenhuis verbonden medici (II, slot).

Ars Aequi, jg. 1969 - nr. 3:

Pop J.J.H., De verantwoordelijkheid van de burgemeester voor de openbare orde. — Duk R.A.A., Kanttekeningen bij 1968. — Wiarda G.J., René Cassin, Nobelprijswinnaar voor de Vrede 1968.

Advocatenblad : jg. 1969 - nr. 3 :

In memoriam A.E.J. Nysingh. — Stevens W.F.C., De advocatuur en de E.E.G.-Hollander J., Fiscaal Bulletin I. — Voute J.R., 13e Conferentie van de I.B.A. — Verpaalen O.A.C., De disciplinaire rechtspraak van de Raden van Toezicht in 1966, VI.

Journal des Tribunaux : jg. 1969 - nr. 4653 :

Goffin L., L'avocat a-t-il des « droits » sur sa clientèle ?
nr. 4654 :

Aronstein C.S., De quelques manières d'affermir la liberté : (suggestion pour la réforme de la loi du 20 avril 1874 sur la détention préventive).

Annales de la Faculté de Liège, jg. 1968 - nr. 2 en 3 :

Léopold Morgenthal, Le procès social après la réforme judiciaire. — Organisation des tribunaux et Cours du travail rapprochée de celle des commissions juridictionnelles en matière de sécurité sociale. — Compétence des tribunaux et Cours du travail et des commissions juridictionnelles en matière de sécurité sociale. — Procédure utilisée devant les Cours et tribunaux du travail comparée à celle appliquée devant les commissions juridictionnelles en matière de sécurité sociale. — Conclusions générales.

Res Publica, jg. 1969 - Speciaal nummer :

Les problèmes constitutionnels de la Belgique au XIXe siècle. — Willequet J., Introduction. — Aubert R., L'Eglise et l'Etat en Belgique au XIXe siècle. — Bartier J., Partis politiques et classes sociales en Belgique. — Gilissen J., La Constitution belge de 1831 : ses sources, son influence. — Lamberty M., La question flamande.

Rechtspraak der Haven van Antwerpen - nr. 7 en 8 :

Massart A., De bezoedeling van oceanen en zeeën.

nr. 9 en 10 :

Vaes A.G., The identity of the Hague Rule carrier.

Revue de l'Administration et du Droit administratif : jg. 1969 - nr. 3 :

Viseur G., Marchés communaux de travaux et de fournitures.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1969 - nr. 3 :

Rouffy S., La nouvelle jurisprudence sur la notion d'accident en matière d'accident du travail.

Revue Pratique du Notariat Belge, jg. 1969 - nr. 2553 :

Janssens W., Du « rachat » de la « valeur » des parts d'un associé décédé, d'une société de personnes à responsabilité limitée.

Répertoire Fiscal, jg. 1968 - nr. 11-12 :

Leclercq J.M., La T.V.A. — Le projet belge et les directives communautaires. — Roelandt R., La taxation d'office en matière d'impôts sur les revenus. — Législation et jurisprudence.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, jg. 1969 - nr. 21251 à 21263 :

Donnay M., Code judiciaire. — Saisies conservatoires et saisies-exécution. — Généralités.

Mouvement Communal, jg. 1969 - nr. 3 :

Assemblées générales annuelles de l'Union des Villes et Communes belges et de sa section « Assistance publique » (suite et fin). — Lewalle P., Le contentieux disciplinaire des agents communaux. — Le problème du traitement des ordures ménagères. — Maes R., Chronique parlementaire.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs) : jg. 1969 - nr. 12 :

Edelman B., De la nature des oeuvres d'art d'après la jurisprudence (fin).

nr. 13 :

Jestaz Ph., La compétence professionnelle du promoteur de constructions immobilières. (Commentaire de Civ. 3e, 12 juin 1968).

nr. 14 :

Sinay H., L'exercice du droit syndical dans les entreprises. — Historique et perspectives.

Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et à l'Etranger, jg. 1969 - nr. 1 :

Marx R., Chronique constitutionnelle étrangère. — Arne S., Chronique constitutionnelle et parlementaire française. — Pinet Th., Analyse des textes législatifs et réglementaires (1er septembre - 31 décembre 1968).

Northwestern University Law Review, jg. 1968 - nr. 4 :

Ruder D.S., Texas Gulf Sulphur. — The Second Round : Privy and State of Mind in Rule 10b-5 Purchase and Sale Cases. — Symposium. Rule 10b-5 : Developments in the Law.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"